

**Muş İli ve Çevre İlçelerinde Ortaokulda Öğrenim
Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine
Karşı Tutum Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler
Açısından İncelenmesi**

Sedat OKUT

Yüksek Lisans Tezi

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Hareket ve Antrenman Bilim Dalı**

Yrd. Doç. Dr. Yaşar ÇORUH

**AĞRI-2017
(Her Hakkı Saklıdır.)**

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
HAREKET VE ANTRENMAN BİLİM DALI

Sedat OKUT

MUŞ İLİ VE ÇEVRE İLÇELERİNDE ORTAOKULDA ÖĞRENİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUM
DÜZEYLERİNİN SPOR VE FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Yaşar ÇORUH

AĞRI-2017

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd.Doç.Dr. Yaşar ÇORUH danışmanlığında, Sedat OKUT tarafından hazırlanan bu çalışma 16/03/2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç.Dr. Erdoğan TOZOĞLU

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr. Yaşar ÇORUH

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr. Mustafa VURAL

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun 22/03/2017 tarih ve 2017/15-06 nolu kararı ile onaylanmıştır.

22/03/2017

Doç. Dr. Faruk KAYA

Enstitü Müdür V.

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**Muş İli ve Çevre İlçelerinde Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi**” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Δ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

16.03.2017

Sedat OKUT

ÖZET
MUŞ İLİ VE ÇEVRE İLÇELERİNDE ORTAOKULDA ÖĞRENİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUM
DÜZEYLERİNİN SPOR VE FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı; 2015-2016 eğitim öğretim yılında Muş ili ve ilçelerinde ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile spor ve farklı değişkenlerin arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Bu araştırmanın evrenini; Muş ilinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluştururken, araştırmanın örneklemini ise Muş ilinde ve ilçelerinde ortaokulda öğrenim gören araştırmaya gönüllü katılan 382 kadın ve 384 erkek olmak üzere toplam 766 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmamızda Güllü ve Güçlü (2009) tarafından 600 öğrenciye uygulanarak geliştirilen Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin analizinde demografik özelliklerin belirlenmesinde frekans ve yüzde dağılımı, iki bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için Independent Samples T testi, ikiden fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için ise Anova Waryans analizi testleri kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki p.0,05 anlamlılık düzeyi esas alınarak yorumlanmıştır.

Sonuç olarak elde edilen bulgulara göre öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine karşı tutumları ile Anne Çalışma Durumları, Baba Meslekleri, Sınıf Düzeyleri, Okul Dışı Boş Zamanlarında Spor Yapma Durumları ve Öğrencilerin Kulüpte Spor Yapma Durumları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrenim sürecinde öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı daha etkin olarak katılımlarını sağlamak için öğrencilerin tutumlarında farklılaşmaya neden olan değişkenlerin nelerden kaynaklandığına yönelik niteliği ve kapsamı genişletilmiş farklı çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul Öğrencileri, Beden Eğitimi ve Spor, Tutum

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE ATTITUDES OF THE STUDENTS WHO ARE STUDYING IN MIDDLE SCHOOL IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS LESSONS IN THE PROVINCES OF MUŞ AND SURROUNDING PROVINCES IN TERMS OF SPORTS AND DIFFERENT VARIABLES

The purpose of this research; is to investigate the relationship between attitude levels of physical education lesson and sport and different variables of students in secondary schools in Muş Province and its districts in 2015-2016 educational year . Secondary school students studying in Muş Province form the universe of this research and the sample of the research consists of a total of 766 students, 382 women and 384 men participating voluntarily in the study of the secondary schools in the province of Muş and its districts. In our study, the Physical Education Class Attitude Scale by applying 600 students and developed by Güllü ve Güçlü (2009) was used.

In the analysis of the data, frequency and percentage distribution were used in determining demographic characteristics, the Independent Samples T test was used to examine the relationship between two independent variables and Anova Warians analysis tests were used to examine the relationship between two variables. The relationship between the variables was interpreted on the basis of $p < 0.05$ significance level.

According to the findings, it was found that there was a significant difference between the attitudes of the students towards Physical Education and Sports lesson and the situations of Maternal Employment Status, Father Jobs, Class Levels, Sports Activities in Non - School Leisure Time and Students' Sports Activities in Club.

In order to ensure that the students participate more effectively in physical education and sports lessons in the learning process, different types of studies may be carried out that extend the scope and nature of the variables that cause differentiation in the attitudes of the students.

Key Words: Secondary School Students, Physical Education and Sport, Attitude

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmalarım süresince, bana her konuda yol gösterip, yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Yaşar ÇORUH'a ve yüksek lisans ders hocalarıma en içten duygularıyla teşekkür ederim. Tez çalışmasının doğru bir şekilde uygulanması yolundaki katkı ve desteklerinden dolayı Celal Bayar Üniversitesi Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ'e, Muş Alparslan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Arş. Gör. M. Fatih BİLİCİ'ye teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez çalışmamın yürütülmesi aşamasında, istatistiki analizlerin yapılmasında ve tezimin yazım sürecinde emeklerini esirgemeyen kıymetli Arş. Gör. Murat OZAN' a, araştırmanın her aşamasına katkı sunan tüm ortaokul öğretmenlerine ve öğrencilerine teşekkürü borç bilirim. Son olarak bana hayatımın her aşamasında desteğini esirgemeyen anneme, babama ve kardeşlerime sevgi ve saygılarımı sunarım.

Sedat OKUT

Muş-2017

TABLolar DİZİNİ

<u>TabloNo</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Demografik Özellikler	24
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları	26
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Yer ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları	26
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Çalışma Durumları ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları	26
Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kardeş Sayısı ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları.....	27
Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları	28
Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları.....	28
Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Meslekleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları	29
Tablo 9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları.....	29
Tablo 10. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Dışı Boş Zamanlarında Spor Yapma Durumları ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları.....	30
Tablo 11. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kulüpte Spor Yapma Durumları ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları.....	30

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

DFA: Doğrulayıcı Faktör Analizi

RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü)

CFI: Comparative Fit Index (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi)

NNFI: Non-Normed Fit Index (Normlaştırılmamış Uyum İndeksi)

NFI: Normed Fit Index (Normlaştırılmış Uyum İndeksi)

GFI: Goodness of Fit Index (İyilik Uyum İndeksi)

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	III
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	IV
ÖZET	V
ABSTRACT.....	VI
TEŞEKKÜR.....	VII
TABLolar DİZİNİ	VIII
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	IIX
1. GİRİŞ	1
1.1. Çocuk ve Gelişim.....	2
1.1.1. Gelişim İle İlgili Temel Kavramlar.....	2
1.1.2. Gelişim Dönemleri.....	4
1.1.2.1. Bilişsel Gelişim.....	4
1.1.2.2. Sosyal Gelişim	6
1.1.2.3. Duygusal Gelişim.....	7
2. SPOR	8
2.1. Çocuk ve Spor.....	10
2. 1. 1. Beden Eğitiminin Tanımı ve Amacı	12
2. 1. 2. Beden Eğitiminin Geliştirildiği Nitelikler.....	14
2.1.2.1. Fiziksel Gelişime Etkisi	14
2.1.2.2. Psiko-Motor Gelişime Etkisi.....	15
2.1.2.3. Zihinsel Gelişime Etkisi.....	15
2.1.2.4. Sosyal ve Duygusal Gelişime Etkisi	16
3.BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN GENEL EĞİTİM İÇERİSİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ. 16	
4.TUTUM	18
4.1. Tutum Oluşturucu Öğeler	18
4.1.1. Bilişsel Öğeler.....	19
4.1.2. Duygusal Öğeler.....	19
4.1.3. Davranışsal Öğeler	20
4.1.4.Duygusal Davranış ve Normatif Davranış	20
5. MATERYAL VE METOD	21
5.1. Araştırmanın Örneklemi	21
5.2. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	21

5.3. Araştırmanın Modeli	21
5.4. Bilgi Toplama Formu.....	22
5.5. Ortaokul Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği.....	22
5.6. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA).....	22
5.7. Veri Analiz Teknikleri	23
6. BULGULAR.....	24
7. TARTIŞMA	31
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	36
KAYNAKLAR	37
EKLER.....	47
EK-1: ANKET FORMU	47
EK-2: ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ İÇİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ	49
EK 3: MEB İZİN YAZISI	52
EK-4: KİŞİSEL BİLGİLER.....	55

1. GİRİŞ

Beden eğitimi, kişinin fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş hayatının koşullarına hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacıyla yapılan düzenli, kurallı çalışmaların tümüdür (Erhan 2009).

Eğitimin vazgeçilmez bir parçası olan beden eğitimi ve spor; çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunduğu gerçeğinden hareketle beden eğitimi dersinin sağlıklı yürütülebilmesi için üç ögenin birbirleriyle uyum içerisinde olması önem arz etmektedir. Bu öğeler öğrenci, öğretmen ve programlardır. Bu üç öğe, Beden Eğitimi dersini yönlendiren, biçimlendiren en önemli olgulardır. Beden Eğitimi dersinin daha etkin ve yaygın duruma getirilebilmesi ve çocukların bir bütün olarak gelişmesi, bu öğeler arasındaki ilişkinin sağlıklı ve uyumlu olmasına bağlı görünmektedir. Öğrenci tutumları öğretmenler ve program için önemli bir boyuttur (Karangil, 2006).

Tutumlar öğrenme esnasında ortaya çıkan duygularla başa çıkma ve kontrol altına alma ile ilgili olup insan davranışlarına yön vermede önemli bir role sahiptir. Bir değer ve inanç sistemine bağlı olarak oluşan tutumların olumlu ya da olumsuz olması öğrenme sürecini doğrudan etkilemekte ve bireylerin gelecekteki yaşantılarına yön vermektedir (Bozdoğan ve Yalçın, 2005).

Öğrenciler herhangi bir derse olduğu kadar beden eğitimi dersine ilişkin de olumlu veya olumsuz tutum geliştirebilirler. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olması ders etkinliklerinin verimli işlenmesini sağlayıp dersin özel ve genel amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırabilir veya öğrencilerin gelecekteki çeşitli fiziksel aktivitelere gönüllü katılımlarını sağlayabilir (Silverman ve Scrabis, 2004).

Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

1.1. Çocuk ve Gelişim

Gelişim, doğumdan başlayıp yaşlılığa kadar süren bir süreçten meydana gelir. Gelişim psikolojisi ise çocukluk, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerini kapsayan gelişim özelliklerini içermektedir (Rita ve ark, 1999).

Bireyin gelişimi 4 evreden meydana gelmektedir. Bunlar: zihinsel, fiziksel, sosyal ve ahlaki gelişim dönemleridir. Gelişim, kısmen kalıttan, kısmen de çevreden etkilenirken; çoğu yönden ise kalıtım ve çevreden etkilenir (Yazgan İnanç ve ark, 2007).

1.1.1. Gelişim İle İlgili Temel Kavramlar

İnsan gelişimi, kişinin yaşamının belli zamanlarında birbirini takip eden süreçlerden oluşur. Kişinin gelişimi doğumdan önceki evreden başlayıp yaşamının sonuna kadar devam eden çevresel ve kalıtsal etkenlerden etkilenen karmaşık bir süreçtir. Bireyin ana rahmine yerleştiği andan ölümüne kadarki süreç içinde, bireyde düzenli ve sürekli olarak yaşanan gelişmeler gelişim olarak tanımlanmaktadır (Yeşilyaprak, 2011).

Gelişim de bazı temel kavramlar vardır. Bunlar: Büyüme, olgunlaşma, öğrenme, hazır bulunuşluk ve kritik dönemdir. Büyüme: insanın zaman içerisinde fiziki olarak değişim göstermesidir. Olgunlaşma: gelişen organizmanın kendisinden beklenen görevi yerine getirebilme seviyesine ulaşmasıdır. Öğrenme: yaşantılar neticesinde insanda ortaya çıkan kalıcı değişikliklerdir. Hazır bulunuşluk: bireyin gelişim içerisindeki görevini öğrenme ve olgunlaşma yoluyla gerçekleştirecek seviyeye gelme durumudur. Kritik dönem: insanın bazı davranışları gerçekleştirebilecek dönemler vardır bu dönemde öğrenme daha çok gerçekleşir işte bu döneme kritik dönem denir (Yazgan İnanç ve ark, 2007).

Motor gelişim: fiziksel büyüme ve gelişme ile beraber beyin gelişimi sonucu, organizmanın isteğe bağlı olarak hareket edebilmesidir. Fiziksel gelişime paralel olarak, organizmanın hareket becerisi kazanılmasında sinir sistemi ile kas sisteminin uyumu oldukça önemlidir. Bu motorsal becerilerin kazanılması doğumdan önceki evrede başlar doğumdan sonraki hayatta da sürmektedir (Aral ve Baran, 2011).

Fiziksel büyüme, bütün organizmanın büyümesidir. Fiziksel büyümenin nedeni, hücre sayısında meydana gelen artış ve hücre yapısının büyümesidir. (Günsel 2004).

Gabbord (1996), Payne ve Ark (2002) ile Gallahue ve Ozmun (2006)'e göre gelişim, “Zamanla kişinin yaşadığı nicel ve nitel değişimleri içermektedir.” İfadesiyle gelişimi üç ana özellikle ifade etmektedirler. İlk olarak, gelişim fonksiyonel boyutta ortaya çıkan sürekli değişimlerdir. Hayatta olan organizma devamlı olarak gelişme göstermektedir. İkinci olarak “gelişim yaş ile ilişkili fakat yaşa bağımlı olmayan bir süreçtir.” Gelişim dönemler arasında farklılık göstermektedir. Gelişim hızı bazı dönemlerde hızlıken bazı dönemlerde oldukça yavaş olabilmektedir. Aynı yaştaki iki bireyin gelişim hızı farklılık gösterebilmektedir. Gelişimin son özelliği ise değişimlerin ardışık olarak meydana gelmesidir. Dil gelişimini tamamlamadan birey konuşamaz ya da kişinin iç organları oluşmadan dış uzuvları oluşmaz. Gelişim ömür boyu devam eden bir süreçtir. Olgunlaşma en üst seviyelere vardığı anda bile gelişim devam etmektedir. Kısaca gelişim, fiziksel gelişimi ve olgunlaşmayı içeren döllemeden başlayıp ömür boyu devam eden bir süreçtir (Yazgan İnanç ve ark, 2007).

Olgunlaşma, organizmanın biyolojik olarak gelişiminin tamamlanmasıdır. Organizmanın büyüüp kendisinden beklenen görevleri yerine getirmesi süreci olgunlaşmayı meydana getirir. Bireyin vücudu belli bir hareketi yapacak kadar olgunlaşmasa kişi o hareketi yapamaz (Yalçın, 2010).

Motor gelişim, kişinin hareketleri ve becerilerinin gelişimi, fiziki olarak gelişim ile sinir sisteminin eş zamanlı olarak organizmanın yapmak istediği hareketi yapabilmesini sağlamasıdır. Motor gelişim ile fiziki büyüme birbirleriyle iç içedir. 2-7 yaş arası çocuklar atlama, koşma, yürüme, yakalama gibi hareketleri yaparlar. Bu hareketler sporla desteklenirse beceriler daha çok gelişir (Arı, 2008).

Kritik dönem, bireyin belli hareketleri, becerileri kazanması gerektiği dönemi ifade eder. Eğer birey bu becerileri bu dönemde kazanamaz ise ileriki zamanlarda bu becerileri kazanması oldukça zor olur (Arı, 2008).

1.1.2. Gelişim Dönemleri

1.1.2.1. Bilişsel gelişim

Jean Piaget, bireyin bebeklikten başlayıp ergenlik dönemine kadar olan süreci yapmış olduğu çalışmalarla araştırmıştır. Piaget, beyin ve sinir sistemini gelişmesi ve çevreye uyumlu hale gelmesi bilişsel gelişimin oluşma sürecidir (Arı 2008).

Piaget, bilişsel gelişim evrelerini 4 ana döneme ayırmıştır. Bunlar: duyu-hareket dönemi (0–2 yaş), işlem öncesi dönem (2–7 yaş), somut işlemler dönemi (7–11 yaş) ve soyut işlemler dönemidir (11–12 yaş ve üstü).

Duyu-Hareket dönemi; Piagete göre bireyin keşif duygusu ile dış dünyayı tanımak için çaba gösterdiği dönemi ifade eder. Çocuk bu dönemde kendisine gelen çeşitli uyarıcılara tepki vermekte ve bu çocuğun iki yaşına kadar devam etmektedir (Yazgan İnanç ve ark, 2007).

Bebeğin herhangi bir nesnenin sürekliliğini keşfetmeye çalışması bilişsel gelişim aşamalarından bir tanesidir. İki yaşından küçük olan bebekler herhangi bir maddenin ortadan kaldırıldığında onun yok olduğunu düşünürken, iki yaşından sonra o nesneyi ortadan kaldırırsan bile o maddenin var olduğu bilincindedirler (Yeşilyaprak, 2011).

İşlem öncesi dönem; Bireyin nesnelerle bu nesnelerin aralarındaki ilişkileri anladığı ve dili ilkel seviyede kullanmaya başladığı bir dönemdir. Birey bu dönemde soyut olarak bir şeyi düşünme becerisi kazanmaktadır (Yazgan İnanç ve ark, 2007).

Bu evrede birey tarafından kazanılan en önemli şey, dil gelişimi sayesinde nesne ve olayları temsil eden kelimeler ve sözcüklerle düşünebilme ve iletişime geçebilmesidir (Yazgan İnanç ve ark, 2007).

Bu dönemde çocuklar artık bir işlemin iki taraflı olabileceğini ve başka anlamlar taşıyabileceğini anlayamadıkları için düşünürken oldukça çok hata yapabilmektedirler. 2-4 yaş arası bireylerde ben merkezli düşünce hâkimdir. Çocuk empati kurarak düşünme becerisini daha kazanamamaktadır (Yazgan İnanç ve ark, 2007).

İşlem önceki dönemde çocuklar konuştukları zaman onların ben merkezli davrandığının farkına varılabilir. 4-5 yaş aralığındaki birkaç çocuk oyun oynadıkları

zaman hemen hepsi aynı oyunu oynamasına rağmen kendi kurallarına göre hareket etmektedirler. Bu tür paralel oyun oynarken oyun içerisinde bir birleriyle iletişime geçerken bile oldukça ilgisiz davranır ve kendi bildiğini okumaya devam etmektedirler. Bu tür konuşmalara toplu monolog denmektedir (Arı, 2008).

Somut işlemler dönemi; Okul çağına gelmiş bir birey somut işlem dönemindedir. Bu dönemde çocuk artık başkalarının gözünden olaylara bakabilmekte ve toplum sınıflandırmasını, cinsiyet ayrımını, hayal ve gerçek olan olayları anlamaya başlar. Çocuklar artık mantık çerçevesinde davranış sergilemeye başlar. Çocuklar bu dönemde mantık çerçevesinde hareket edip somut olan nesneler üzerinde düşünebildikleri için Piaget bu döneme somut işlemler dönemi demektedir (Yeşilyaprak, 2011).

Tersine dönüştürülebilirlik, çocuğun problem çözerken iki yönlü düşünebilme durumudur. Somut işlem döneminde çocuklar artık eskisi gibi tek yönlü düşünmez yani bir görev yaparken birden fazla yöntem düşünebilme becerisine sahiptirler. Bu dönemde artık çocuk çoklu sınıflandırma ve korunum yeteneklerini kavramaya başlar (Yeşilyaprak, 2011).

Somut işlem döneminde çocuklar artık nesneleri çoklu olarak sınıflayabilme becerisi kazanır. Çocuk işlem öncesi dönemde nesneleri sınıflayabilir ama nesneyi sadece tek bir özelliğine bakarak sınıflandırır. Korunum görevlerinde, çocuk bir maddenin boyutu veya hacminin değişmesi konusunda eğer miktar olarak herhangi bir değişim yoksa çocuk o maddenin aynı madde olduğunu kavramaya başlar (Yazgan ve ark, 2007).

Soyut işlemler dönemi; Bu dönemde çocuk artık diğer dönemlerin aksine farklı düşünmeye başlar. Somut işlem döneminde çocuklar maddeleri sınıflar, düzenler gruplamalar yapar ama nesneleri bir bütün olarak bütünleştiremezler. Ergenler ise soyut dönemde artık işlemler sırasında akıl yürütebilir, mantıklı ve sistemli düşünebilir (Yazgan ve ark, 2007).

Somut işlem döneminde çocuk verilen problemleri soyut olarak düşünüp çözemezken, soyut işlem döneminde birey zihninde problemleri çözmeye başlar. Fiziksel nesneler dışındaki sözcükler ve kavramları görmeden zihninde hayal edip somutlaştırabilme yeteneği kazanır. Olasılıkları hesaba katarak farklı şekilde

düşünüp bir probleme birden fazla çözüm üretebilme yeteneği kazanabilir (Arı, 2008).

Soyut işlem döneminde ergenler benmerkezciliğe yeni bir boyut kazandırır. Ergen kendi düşüncesi hakkında düşünme becerisi sayesinde bireyde kendisi hakkında farkındalık oluşturmaya neden olur. Bundan dolayı ergen kendi duygu ve düşüncelerinin farkında oldukları bir benmerkezcilik anlayışına sahiptir. Birey bu dönemde kendi düşünce ve davranışlarıyla o kadar çok ilgilidir ki başkalarının da kendi görüş ve davranışlara kendisi kadar ilgilendiği düşüncesindedir. (Yazgan ve ark, 2007).

Birey, 17-18 yaşlarına geldiğinde aslında düşündüğünün aksine diğer insanların kendisiyle çok ilgilenmediğinin farkına varır. Bunu anlamaya başladığı an bireyde artık rahatlık oluşur ve kendisiyle daha az ilgilenmeye başlar ve kendi benlik kavramını kazanmaya başlar (Arı, 2008).

1.1.2.2. Sosyal gelişim

Bebekler, doğdukları günden itibaren toplumun en küçük yapısını oluşturan ailenin içinde yer almaktadır. Böylelikle bebek ilk sosyal etkileşimi anne ve babasıyla yaşamakta; daha sonra yakın çevresindeki insanlarla sürdürmeye başlar. Birey fiziksel, zihinsel, bilişsel ve dil yönünden gelişmeye başladıkça sosyal çevresi de buna paralel olarak gelişmeye başlar. Bundan dolayı ailede başlayan sosyal etkileşim, arkadaş çevresi ve okul hayatındaki yaşantısıyla devam eder; mesleğe atıldığı dönemde ise farklı bir boyut kazanmaya başlamaktadır (Çağdaş, 2002).

Kişinin içinde bulunduğu hayatta hem fiziksel hem de sosyal olarak çevreye uyum sağlayabilmesi; sağlıklı, huzurlu ve mutlu bir yaşam sürdürmesi açısından oldukça önem arz etmektedir. Bu açıdan sosyal gelişme insan yaşamında oldukça önemli bir yere sahiptir. Sosyal olarak kendini geliştiren bir birey içinde bulunduğu toplumun beklentilerine uygun davranışlar sergilemeye başlar. Birey kendi istek ve arzularıyla toplumun beklentileri arasında denge kurarak kaliteli bir yaşam sürdürebilmektedir. Sosyal açıdan çok gelişmemiş olan bir kişi içinde yaşadığı toplumla sağlıklı ilişkiler kuramazlar. Bu yüzden daha çocukluk dönemindeki bireylere sosyal açıdan kendilerini geliştirecek imkânlar verilmelidir (Çağdaş, 2002).

Bireyin sosyal çevresi ile uyumlu bir yaşam sürdürmesi hakkında yazarlar farklı görüşlere sahiptirler. Bunlar:

Binbaşıoğlu (1995)'e göre sosyal gelişim, Bireyin doğumundan başlayıp yetişkinlik dönemine kadar olan ilişkilerinin ve o kişilere karşı gösterdiği ilgi ve duyguların bütününe denir.

Yavuzer (1982)'e göre sosyal gelişim, İnsanın toplum içinde yaşamanın gerektirdiği uyuma karşı duyarlı olması, içinde yaşadığı toplumun bireyleriyle geçinebilmesi, o bireyler gibi davranış sergileyebilmesidir.

Sosyalleşme süreci her ne kadar doğumdan başlayıp kişinin yaşamı boyunca devam etse de özellikle ilk çocukluk döneminde daha çok belirgin olmaktadır. Sosyalleşme öğrenme sayesinde ortaya çıkar. Bireyler içinde bulundukları toplumun örf ve adetlerini, kültürel değerlerini taklit yoluyla öğrenmektedir. Bireyin ebeveynleri ile olan etkileşim süreçleri sosyalleşme açısından oldukça önemlidir. Bilhassa küçük yaştaki bireylerde taklit yöntemiyle öğrenme oldukça yaygındır. Bu sebeple, ebeveynler çocukları yanında davranışlarına dikkat edip iyi davranış sergilemelidirler (Çağdaş, 2002).

1.1.2.3. Duygusal gelişim

Bireyin duygularını ve duygusal gelişimi hakkında yeterince bilgi sahibi olunmadan eğitimini gerçekleştiremeyiz. Birey duygusal sistemi çevresindeki uyaranları alıp, daha sonra onları duygulanma aşamasına getirir; farklı duygu türleri üretilir; duyguların niteliklerine göre değerlendirilip, bunlardan geri dönüşüm alıp duygularını geliştirir. Böylelikle birey duygusal olarak büyümesini devam ettirir (Ferzahoğlu, 1998).

İnsanlar dünyaya geldikleri andan itibaren duygu sahibi olmaya başlarlar. Çevresiyle sürekli etkileşim halinde olan birey davranışlarına bakarak onların hoş, elem hoşlanma veya hoşlanmama dediğimiz ters yönlü bir duygu grubunda olduğunu belirtebiliriz. İlk zamanlarda çocuklar hoşlarına giden veya zevk aldıkları şeyleri jest ve mimikleriyle ya da gülüşleriyle gösterirken, sevmedikleri hoşlarına gitmeyen şeyleri de ağlayarak ondan rahatsızlık memnuniyetsizliğini gösterir. Örneğin; çocuk kendisini güvende görmeyince ağlamaya başlar. Birey büyüdükçe davranışlarında artık neyi sevip sevmediğini anlayabilmekteyiz (Yavuz, 1998).

Böylece insan duygusal olarak gelim göstermekte, derinlik kazanıp insani duygularının farkına varmaktadırlar. İnsan ihtiyaçları ile duyguları arasında yakın bir bağ bulunmaktadır. Bireyin temel gereksinimlerinin karşılanma derecesine göre duygularında farklılık göstermektedir. Kişinin ruh sağlığı için çeşitli istek ve gereksinimlerin karşılanması oldukça önem arz etmektedir. İhtiyaçların giderilmemesi kişide kişilerde kişilik bozukluğuna neden olabilir. Duygusal olarak ihtiyaçları giderilmiş bir bireyle giderilmemiş bireyin davranışlarında farklılıklar görülmektedir (Selçuk, 1991).

“Duyguların sağlıklı bir şekilde beslenerek gelişmesi, insanın tabiatına ters düşen ya da hoşlanmadığı duygulardan korunmaya çalışması mutlu bir hayatın gerçekleşmesi için çok önemli bir etkidir. Nitekim ruhun hoşlandığı veya haz duyduğu duygularla beslenmesi bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişmeyi olumlu yönde etkiler” (Yavuz 1998).

Bireyler güzel duygular kazanarak duygusal olgunluğa sahip olur. Duygusal olgunluk, insanların olaylara, nesnelere ve kişilere karşı; yerine ve zamanına göre davranış sergilemesi ve başka bireylere ve kendilerine karşı zararlı olan duygularını kontrol altında tutabilmesidir (Yavuz 1998).

2. SPOR

Spor kelimesinin kökeni latince olup "Disporter/Desport" yani “eğlenmek, başka bir yöne doğru dikkati çekmek” anlamına gelen sözcüklerden türetilmiş olup 17. Yüzyılın sonrasında “sport” olarak tanımlanıp günümüze kadar gelmiştir (Göral ve Yapıcı, 2001).

Spor, kişinin bedensel ve ruhsal sağlığının korunmasında, belirli kurallara çerçevesinde rekabet içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve galip gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün maksimum seviyede olması, bireysel çabaların yoğun bir şekilde gösterilmektedir (Aracı, 1999).

Spor, bireyin doğal çevresini ve yeteneklerini geliştiren, belli kurallar dahilinde araç kullanılarak yada araçsız, bireysel yada toplu halde yapılan, boş zaman faaliyeti kapsamında yarı veya tam zamanlı yapılan birleştirici olan ruh ve fiziksel yapıyı geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal, 1982)

Spor, bireylerin fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimine katkı sağlayan kişinin yaşının ve sahip olduğu kapasitesine dayalı olarak maksimum güce ulaşması için rekabete dayanmayan faaliyetlerin bütünüdür (İnal, 1998).

Yapanlar arasından rekabete dayalı kazanma hırsıyla fiziksel, bilişsel ve teknik çaba gerektiren; izleyen kişiler arasında ise heyecan ve estetik duygusu kazandıran bir süreç olup, genel bir bütünlük içerisinde psikoloji, sosyoloji, fizyoloji, biyoloji ve anatomi bilim dallarının desteğiyle gelişim gösteren, sürdürülebilir bir bilimsel olgudur (İnal, 1998).

Spor, bireyin belli kurallar çerçevesinde fiziksel, motorik, ruhsal ve sosyal davranışları kazandıran ve bu özellikleri belli kurallar dahilinde mücadele etmesini hedefleyen biyolojik, pedogolojik ve sosyal bir uğraştır (İnal, 2000).

Sporun kişiler ve toplumlar üzerinde ruhsal etkileri bulunmaktadır. Bunlar; sevgiyi, hakkını savunmayı, paylaşım duygusunu geliştirme, rekabetçi olmayı, yenme ve yenilgiyi kabullenmeyi, kuralları ihlal etmemeyi, ilkel dürtülerini kontrol edebilmeyi, yeni kişilerle tanışmayı, yeni ortamlara katılmayı ve zevk almaktır. Zevk alma hem sporcularda hem de izleyen kişilerde görülmektedir (Doğan, 2004).

Spor faaliyetleri belli kurallar dahilinde yapılır. Sağlıklı olmak için, güzel vakit geçirmek için, boş zamanı hoş değerlendirmek için, sosyal çevre edinme için yapıldığı gibi yarışma için de yapılabilir. Yarışma hedefi olmayan spor faaliyetlerinde performans üzerinde çok durulmaz. Bazı spor faaliyetleri toplu bazıları ise bireysel yapılır. Yarışma sporlarında performans oldukça önem arz etmektedir. Yarışma, kişinin kendi en iyi performansını sergileme arzusuyla da yapılabilir veya herhangi bir rakibe karşıda yapılabilir (Doğan, 2004).

Günümüzde spor bütün özellikleri göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Bütün bunlara ek olarak barış ve kardeşliğin pekiştirilmesinde, toplumsal düzenin sağlanması amacıyla ve insanların birbirlerine yakınlaştırmasını sağlamaktadır. Özellikle takım sporlarında yardımlaşma ve dayanışma zorunluluğu kişilere bu duyguları aşılarmaktadır. Aynı takımda mücadele eden ve birlikte üzülen ve birlikte sevinen sporcular arasındaki sevgi bağını güçlendirmektedir. Bunun yanı sıra spor yapan kişilerde, kas kuvveti, zihinsel gelişim, hızlı karar verme ve toplumsal ahlak kurallarının gözetilmesi bilinci gelişir. Sporun toplumsal ve ruhsal yönlerinin

olmasından dolayı kişilerde bu tür özellikler oluşur. Toplumlar ve bireyler üzerinde sporun oldukça çok etkisi bulunmaktadır (Doğan, 2005).

Spor, birbirinden oldukça farklı olan ve çok değişik anlamlar içeren çok yönlü bir olgudur. Spora yönelen bir kişinin amacı, güzel vakit geçirme, boş zamanını hoş değerlendirme, sağlığını koruma, maddi kazanç elde etme ve sosyal çevre edinmeye kadar çok geniş bir yelpazeye sahiptir (İkizler, 2000).

2.1. Çocuk ve Spor

Çocuklar gelişim evrelerinde bir takım sıkıntılarla karşılaşır bunun üstüne çevreden gelen olumsuzluklar da eklenince, ruhsal olarak çöküntü içine girebilmektedir (Kaya ve ark, 2006).

Dünyanın varlığından günümüze kadarki süreçte oldukça önemli bir gerçek vardır. Bu gerçek de, bireyin ruhsal gelişimin sağlıklı olması bireyin fiziksel gelişimini de etkilemektedir (Öz, 1997).

Spor, kişinin karakterinin gelişmesinde, kişiliğin gelişiminde, kendine olan inancının artmasında, sosyal bir birey olmasında, hızlı düşünüp karar verebilme yeteneğinin gelişmesinde, zihinsel gelişmesinde, fiziksel gelişmesinde ve bilişsel gelişmesi üzerinde oldukça önemli etkilere sahiptir. (İlhan ve Gencer, 2009).

Sportif faaliyetlerde bulunan bireylerde; spor karakteri gelişir, takım sporu sayesinde dayanışmayı öğrenir, belli bir kurallar çerçevesinde yaşam sürdürmeyi, saldırgan davranışlardan kaçınmayı ve sosyal disiplinler içerisinde bulunma gibi etkiler mevcuttur (Kuru ve Baştuğ, 2008).

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri toplumun birlik ve beraberlik duygularının gelişmesine katkıda bulunur. Sosyalleşme çeşitli faaliyetlerle ve kalıtım yoluyla desteklenip geliştirilebilir. Fiziksel aktiviteler yapan bireylerde sosyal gelişme ve sosyal etkileşimde bulunma becerisi oldukça yüksektir (İlhan ve Gencer, 2009).

Bireyin enerjisini boşaltabileceği ve zevk alabileceği bazı faaliyetler yapması için imkân sağlanmalı ve spor faaliyetlerine yönlendirilmesi gerekir (Cirinlioğlu, 2001).

Çocuklar, eğlenmek, yeni beceriler kazanmak, dayanışma, zevk alma, güçlenmek, rekabet, mücadele etmek ve kazanma amacıyla spor yapmaktadırlar. Yetişkinler ise; sağlıklarını korumak, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını gidermek, yeni

insanlarla tanışmak ve öğrendiklerini sosyal yaşamlarında kullanmak amacıyla spor yaparlar (Muratlı, 2003).

Spor, sadece kişinin sağlığını geliştirme için değil, aynı zamanda kişilik gelişimiyle bilişsel sağlık içinde oldukça önemlidir. Çocuklar genel itibariyle eğlenmek, yeni beceriler kazanmak, dayanışma, zevk alma, güçlenmek, rekabet, mücadele etmek ve kazanma amacıyla spor yaparlar. Dayanışma ve iş birliği yapma, oyun kurallarına uyma gibi sosyal davranışları da kazanarak olumlu bir benlik gelişimine sahip olurlar (Mengütay, 2006).

Spor etkileyici ve çekici olan bir eğitim aracıdır. Kişileri topluma uyumlu yaşamaya hazır hale getirir. Kişinin fiziksel gelişimine katkı sağladığı gibi bilişsel ve duyuşsal gelişimine de önemli katkı sağlamaktadır. Genç kuşakların yaratıcı olmalarında, yardımlaşmayı seven, iş birlikçi olan, dayanışmayı bilen, birbirlerine ve diğer kişilere karşı saygılı olmada ve sosyal çevrenin kurallarına duyarlı olmalarına katkı sağlamaktadır. Kişiyi toplumun önemli bir üyesi yapar ve kötü alışkanlıklarını yok ederek iyi alışkanlıklar kazanmasına yardımcı olur. İnsanların hem toplumun içerisindeki statülerini ve gelir düzeylerini önemli ölçüde artırır. Çocuk ve yetişkinlerin gelişmelerine önemli katkı sağlar. Büyüme dönemindeki çocukların fiziksel, bilişsel, ve duyuşsal gelişimlerinin oluşmasında oldukça faydalıdır. Spora erken yaşlarda başlayan kişilerde kendine olana güven oldukça fazladır (Aracı 2001).

Mengütay (2006)'a göre, spor faaliyetleri yapan kişilerde bulunan özellikler şunlardır:

- Fiziksel faaliyetleri yapmak için olması gereken becerileri kazanma,
- Beden ve kapsadığı bölgenin bilincinde olma,
- Güç ve bağlantı gibi bileşikleri kullanarak hareket etmesini öğrenme,
- Yaptığı fiziksel faaliyetlerde uzmanlaşma,
- Günlük yaşamda kullanacağı fiziksel aktiviteleri öğrenmiş olma,
- Fiziksel faaliyetler yaparak sağlıklı olmanın önemini anlama,
- Kişinin dikkatini ve düşüncesini toplamada yardımcı olma,
- Üretken olma ve düş gücünü kullanmayı öğretme,
- Hoşgörü ve işbirliği kazanıp kurallara saygı gösterme ile yenilgi ve başarıyı tanıma,
- Temel motorsal becerileri kazanma,

- Sağlıklı bedene sahip olma,

2. 1. 1. Beden Eğitiminin Tanımı ve Amacı

Tamer (1987) beden eğitimini; genel olarak, hareket etmeyi öğrenmek ve hareket yoluyla öğrenmek; fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesi olarak tanımlanmıştır. Düzenli ve sistemli olarak gerçekleştirilen fiziksel aktiviteleri içeren beden eğitimi, kas etkinlikleri aracılığı ile fiziksel, zihinsel ve toplumsal açıdan olumlu davranışlar kazanma sürecidir (Alpman, 1972 den aktaran: Öncü.2007; Mirzeoğlu, 2014).

Beden eğitimi, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olup fiziksel aktivitelerle insanın fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal gelişimine katkı sunmayı amaçlayan çalışmalardır (Dauer ve Pangrazi, 1975, Bucher, 1983). Bir başka ifade ile beden eğitimi, bireyin beden, ruhen ve fikren gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş yaşamının koşullarına hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacıyla yapılan düzenli ve metotlu çalışmaların tümüne denir(Kuru, 2000). Beden eğitimini, insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek için insan organizmasının bütünlük ilkesine dayalı tüm kişiliğin eğitimidir, şeklinde tanımlamak mümkündür (Alparslan, 2008). Diğer bir tanıma göre insan sağlığı, karakter oluşumu, moral verimliliğinin artırılması milli yönden güçlü, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan varlığı ile doğrudan ilgili etkili bir eğitim faaliyetidir (Aras, 2013). Çünkü beden eğitimi dersleri öğrencinin yaşamını etkilemektedir (Mosston ve Asworth, 2004). Şahin'e (2006) göre beden eğitimi; insanın bütünü oluşturarak fiziksel ve ruhsal özelliklerin, bulunduğu yaşın gereklerine uygun kapasiteye ulaştırılması için beden hareketleri veya oyun yolu ile çalışmalar yapılmasıdır(Şahin, 2006). Açıkan (2006) ise beden eğitimini, çeşitli şekillerde tanımlamıştır. Buna göre beden eğitimi; insanların ruhsal ve fikri gelişimlerine katkı sağlayan, en az yorgunluğa karşılık en çok fayda sağlayan oyun, spor ve jimnastik etkinliklerini içeren ilimdir. Oyun spor ve jimnastik gibi eğitici bedensel etkinlikleri içeren bir kavram olup, bedensel içerikli hareketler ile beden eğitimidir. Vücudun yapısal ve fonksiyonel özelliklerinin geliştirilmesi, eklem ve kas kontrolünün uygun ve dengeli bir biçimde sağlanması, fiziksel gücün en ekonomik şartlarda kullanılması, bu bağlamda organ kontrolünün sağlanması için metotlu bir

biçimde yapılan ve hareket etmeyi sağlayan aktivitelerdir. İnsanların fiziksel, ruhsal gelişimlerini organizma bütünlüğünü zedelemekten sağlayan, insanları bulundukları ortamlara ve topluma yararlı bir fert olarak yetiştirmeyi amaçlayan bilim dalıdır (Açak, 2006).

Türklerde beden eğitimi kültürüne verilen yüksek önem, türkleri bütün bozkırın tek hakimi yapmıştır. Türkler; binicilik, okçuluk, avcılık, güreş, kılıç, ağırlık kaldırma ve koşular gibi daha ziyade savaşa hazırlayıcı sportif hareketlerle, bunların devamını sağlayan gökbürü, çöğen, cirit gibi oyunları bir vücut kültürü haline getirmişlerdir. Hayatlarının her zerresinde nüfus etmiş olan örf, adet ve geleneklerine karışan bu uğraşlarını göçler ve akınlar vasıtasıyla diğer ülkelere de taşımışlardır (Türkmen, 1987).

Hareket eden ve hareket ettiği sürece yaşayabilen bir varlık olan insan, küçük yaştan itibaren hareket etme becerisi ve spor yapma alışkanlığı kazanması, çocuğun; hareket etme, motorsal beceriler yoluyla yaşantı edinme, başka çocuk ve gençlerle oynama, mücadele etme ve takdir edilme gibi ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli rol oynamaktadır (Tamer, 1995). Bu nedenle spor, insan yaşamının bir parçası ve onu yetkinleştiren bir kavram olma özelliğini gün geçtikçe hissettirmekte ve onsuz olunamayacağı gerçeği kabul edilmektedir (Pehlivan, 1995).

Doğal hareketlerin, uygarlığın ilerlemesi ile değişikliğe uğraması neticesinde bir takım vücut bozuklukları ve hastalıklarında beden eğitimi ve spor bir tedavi aracı gibi kullanılmaktadır. Öyleyse insan, yeni şartların getirdiği bozukluğu tabi olmayan hareket ve faaliyetlerle gidermeye çalışmaktadır. İşte gerek doğal gerekse yapma faaliyetlerle kişide yeni değişiklikler, daha önceki zayıf durumu düzeltici iyi durumu muhafaza edici, yetersizliğini iyileştirici faaliyetler olarak beden eğitimi faaliyetleri ortaya çıkmıştır. Beden eğitimi tanımlayacak olursak Bedensel etkinlikler aracılığıyla eğitimin sağlanmasıdır. Öyle ki rekor kırma şampiyon olma amacı gütmeyen (Akkoyunlu, 1996).

Günümüzde beden eğitimi ve spor kavramları çoğu kez birbirlerini tamamlayan, bazen de birbirlerinin içine giren tanımlarla açıklanmaya çalışılmaktadır. Bilindiği gibi insan canlılığının belirtisi harekettir. İlk zamanlar insanın ilkel güdülerıyla oluşan ve sadece varlığını koruma ve sürdürmeyi amaçlayan doğal hareketler dediğimiz hareketleri kapsardı. Fakat günümüz toplumları

teknolojinin getirdiği imkanlardan yararlanma yoluna giderek, gerekli bedensel ve ruhsal faaliyetleri tabilikten çıkarmış, bilinçli olarak kendi bulduğu yöntemlerle bedensel aktiviteleri sağlamıştır. P. O. Astrantri'nin dediği gibi “İnsan organizması hareket için yaratılmıştır. Düzeni ona göre kurulmuştur” (Çolakoglu, 1986).

2. 1. 2. Beden Eğitiminin Geliştirildiği Nitelikler

2.1.2.1. Fiziksel gelişime etkisi

Bireylerin fiziksel gelişimlerine katkıda bulunmak yalnız beden eğitimine özđu bir amaçtır(Gökmen,1988). Beden eğitiminin fiziksel gelişime etkileri arasında kardiyovasküler dayanıklılık, esneklik, kas kuvveti ve dayanıklılığını geliştirmek, ağırlık ve beden kompozisyonunu düzenlemek, genel sağlık ve zindeliği desteklemek, kemikleri güçlendirmek, hareket becerilerini geliştirmek de yer almaktır (Lumpkin, 2005).

Beden eğitimi etkinlikleri çocukların organik sistemlerinin daha iyi gelişmesine katkı sağlamasıyla birlikte sağlıklı bir fiziksel yapıya kavuşmasında da önemli bir rol oynar. Bedenin boyca uzaması ve ağırlıkça artmasıyla birlikte bedeni oluşturan tüm alt sistemlerin büyümesini, olgunlaşmasını ve gelişmesini fiziksel gelişim kapsar. Bireylerin fiziksel gelişimlerine katkıda bulunmak yalnız beden eğitimine özđu bir amaçtır (Gökmen ve ark, 1995).

Eğitimin temel ilkelerinin başında insanları, zihinsel yönlerinin yanında ve bedensel olarak da yetiştirmek gelmektedir. Bu noktada beden eğitimi dersleri bireye sağlıklı aktivite alışkanlığı kazandırmak ve fiziksel uygunluk düzeylerini hayat boyu devam ettirebilmek için oldukça önemlidir (Bal, 2010). Bu kapsamda beden eğitimi derslerinin öğrencilerin fiziksel olarak aktif yaşam alışkanlığı kazanmalarında önemli bir yeri bulunmaktadır (Bozdemir, 2012).

Genel eğitimin amaçlarına ulaşmada beden eğitimi ve sporun amacı en önemli basamağı oluşturmaktır. Beden eğitimin amacı, öğrencilerin fiziksel etkinlikler, yani hareket yolu ile gelişim ve eğitimlerini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye ulaşmasına yardımcı olmaktır (öndü, 1999). İnsanın yaşayabilmesi için gereken tüm işlevler ve davranışlar bireyin bedeninde oluşmaktadır. Fiziksel gelişim ile insan davranışları arasında sıkı bir bağlantı

bulunmaktadır. Fiziksel gelişimde görülen bozukluklar, dengesizlikler ya da gerilemeler, davranışları da etkisi altına almaktadır (Başaran, 1991).

2.1.2.2. Psiko-motor gelişime etkisi

Psiko-motor: “Sinir-kas sisteminin bir biri arasında uyumlu koordinasyonunun gelişmesi demektir, yani vücudun kontrolü ve uyumu arasındaki koordinasyon gelişimi (Tamer,1987; Erkal ve arkı, 1998). Hayat boyu devam eden psiko-motor gelişim, motor becerilerde yeni bir becerinin kazanılması veya becerilerde azalma gibi bütün fiziksel değişmelerle ilgilidir (Özer ve Özer, 2004).

Psiko-motor gelişim, refleks hareketler dönemi (18 hafta-1 yaş), ilkel hareketler dönemi (0-2 yaş), temel hareketler dönemi (2-7 yaş) ve spor hareketler dönemi (7-14 yaş ve üstü) olarak ayrılır (Mengütay, 1999; Özer ve Özer, 2004).

Orta öğretim öğrencilerinin psiko-motor gelişim üzerine yapılan araştırmalarda olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan öğrencilerin katılmayan öğrencilere göre motor beceri yetenekleri, yaşa bağlı boy uzunluğu, vücut ağırlığı, vücut yağ yüzdesi, patlayıcı kuvvet, sol ve sağ pençe kuvvetleri daha belirgin bir şekilde gelişme olduğu görülmüştür (Yenal ve ark, 1999).

Böylece bireyin ihtiyaç duyduğu fiziksel çalışma ihtiyaçlarını karşılar ve yaşam kalitesine katkıda bulunur (Salis ve Patrick, 1994).

2.1.2.3. Zihinsel Gelişime Etkisi

Beden eğitiminin zihinsel gelişime katkıları kaçınılmazdır (Erkal, Güven ve Ayan, 1998). Bir çalışmada İlköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin düzenli ve planlı beden eğitimi ve spor dersine girenlerin, girmeyenlere nazaran problem çözme yeteneklerinin daha sıklıkla etkili oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Şenduran ve Amman, 2006).

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri sayesinde öğrenciler günlük telaş ve bunalımdan biraz da olsun kurtulabilirler ve rahatlatır. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri öğrencileri kendine güven, ruhsal dayanıklılık, ani kararlara karşı pratik düşünebilme ve çözüm yolları bulabilme gibi birçok zihinsel özelliğin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Açak, 2006).

Sonuç olarak beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan bir öğrenci, anlayamadığı konuları anlar, hangi kas grubunun çalıştığını bilir, motivasyonu artar, sağlıklı düşünme yeteneği gelişir.

2.1.2.4. Sosyal ve duygusal gelişime etkisi

Beden eğitimi ve spor aktiviteleri aynı zamanda toplumsal bir tecrübedir. Bu aktivitelere katılan bireyler hareketler aracılığıyla kendi duygularını ifade etme olanağı bulur (Aracı, 2006).

Sportif faaliyetlere katılan birey değişik insanlar ile ilişkiye girer. Bireyi kendi dar dünyasından alarak başka kişiler, inançlar, düşünceler ile etkileşim sağlama olanağı tanır ve onlardan etkilenmesini sağlar. Başka bir ifade ile sportif faaliyetler yeni dostluklar kurar, pekiştirir, aynı zamanda sosyal kaynaşmaya destek sağlar ve seyirci ile sporcular arasında bir kaynaşmaya zemin oluşturur (Aksoy ve ark, 2012).

Sosyal bir kurum olan okullarda öğrencilere verilen beden eğitimi ve spor dersleri öğrencilerin sosyal bir yapıya sahip çevre edinmelerine yardımcı olur. Sporsal aktivitelere katılan öğrencilerin fiziksel ve kişilik gelişimi üzerinde önemli derecede yapıcı bir etkisi vardır. Aktivitenin demokratik ortamda yapılması öğrencinin demokratik yapısının gelişimine katkı sağlar. Bu yapı arkadaşlık hislerinin gelişmesine katkıda bulunur. Öğrenciler takım arkadaşları ile işbirliği halinde çalışma becerisi kazanarak sosyalleşirler (Tamer, 1987).

Orta öğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada beden eğitimi ve spor derslerinin öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir (Gülay, 2008).

3.BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN GENEL EĞİTİM İÇERİSİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Genel eğitimin amacı toplumu hayata hazırlamaktır. Ortak ilgi alanı geliştirmek, insanlara saygının dürüstlüğüne ne olduğunu öğretmek, akıl ile düşünme kabiliyetini arttıracak tecrübeler için imkan sağlamak genel eğitimin amaçlarındandır (Karaküçük, 1989).

Beden eğitimi dersleri okul derslerinin önemli ve ayrılmaz bir parçasını oluşturur. Sportif aktiviteler yoluyla bireyin bedensel gelişimine ve yeteneklerinin artmasına katkı sağlar. Beden eğitimi dersinin önceliği çocuğun bilgi düzeyini arttıran kurallar, teknikler, ve beslenme gibi amaçlanmalıdır (Çiçek ve ark, 2002).

Beden eğitimi ve spor insanların sosyalleşme ve toplumla bütünleşme aracıdır. Çünkü beden eğitimi, birey açısından sağlığın düzenli bir şekilde korunmasına katkıda bulunan, bireyi hayatın zorluklarına karşı daha mücadeleci bir hale getiren ve toplum nezdinde ise sosyal ilişkileri arttıran bir faaliyettir. Görüldüğü gibi beden eğitimi ve spor bir genel eğitim niteliğindedir (Baykoçak, 2002).

Günümüzde beden eğitimi dersleri öğrenciler için gereksiz boş ders gibi algılanmaktadır. İşte bu algının değiştirilmesinde önemli derecede beden eğitimi öğretmenlerinin üzerine çok büyük sorumluluk düşmektedir. Bu algı, beden eğitimi öğretmenlerinin kontrolünde değişmeli, diğer dersler kadar bu dersinde çok önemli olduğunu öğrencilere kavratılmalı, aynı zamanda bu dersin amacını öğrencilere ne kadar önemli olduğunu benimsetilmeli ve bunu farklı branşlardaki sporları öğrencilere göstermeleri gerekmektedir.

Günümüz dünyası bazı değişim ve gelişim içerisinde olup ve hayatı giderek zor bir şekle getiriyor düşünce dünyasının giderek zenginleşmesi hayatı git gide içinden çıkılmaz zor şekle getiriyor buna paralel olarak eğitim sistemimizin de çok zor ve karmaşık bir hale getirmesi görülmektedir (Duman ve Aybek, 2003).

Ulusların ilerlemesi ve gelişmesi genç nüfusun zihinsel bedensel gelişmişliği ile doğrudan ilgilidir. Bu ilerleme kişiye verilen değerle alakalı olup çocuklara verilen eğitime dayalıdır. Bu eğitim çocukların yeteneklerini ortaya çıkartmak ve çocukların kendi güçlerinin farkına varmaları ve bunu maksimum düzeye çıkarmak için gerekli eğitimi vermek günümüz eğitiminin temel amacıdır. Ve bu amaç doğrultusunda çocukların, bilişsel eğitiminin yanında fiziksel eğitimi ile mümkündür (Aracı, 2004).

Beden eğitimi ve spor kavramı yüzyıllar öncesinden günümüze kadar gelmektedir ve hayatımızdaki yerini ve önemini koruyabilmiştir. Anlaşılacağı üzere bir insanın vücudunun belli bir hedef için eğitilmesi insanlığın kökeni kadar eskidir (Tayga, 1990).

4.TUTUM

Harekete hazır anlamına gelen bu terim Latince'den gelmektedir (Ateş, 2005) . Tutum, bireyin bir nesneyi olumlu veya olumsuz değerlendirmesidir (Franzo, 2003).

Sosyal psikolojinin ana konularından biri olan tutumlar ile ilgili ilk çalışmalar tarihte 20. yüzyılın başlarında başlamıştır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014). Farklı ülkelerden ABD'ye akın eden insanların aralarındaki görüşleri ve toplumsal sorunlar ile ilgili kaygıları yürüten çalışmalardı (Hortaçsu, 2012).

Başka bir tanım olarak tutum: “İnsanın içinde bulunduğu ortama uyum sağlayabilmek için kendi pozisyonunu belirlemesi lazım. Böylece bu pozisyona göre olaylarla, olgulara, nesnelerle ve durumlara göre insanın kendine yön verebilir”(İnceoğlu,2010). Böylece tutumlar insanların davranış şekilleridir. Bunun için de kişinin davranışının yönünü ve şiddetini etkilemektedir. Son zamanlarda eğitim alanında yapılan tutum çalışmalarında öğrencilerin derse ve öğretmene ilişkin tutumlarının dersteki başarıyı etkiledikleri görülmektedir (Hünük, 2006).

Tutumlar doğuştan gelmez. Olaylarla ilişkili olarak oluşturulur. Örneğin herhangi bir kaza esnasındaki yardımsever birisinin hemen olay yerine gidip yardım etmesi yardımsever tutum, koşarak uzaklaşıp giden birisine tutarsız tutum olduğunu söylenebilir (Kırel, 2013). Tutumlar, öğelerinin karmaşıklığı bakımından farklılık gösterirler(İnceoğlu,2010). Tutumlar, öğelerinin karmaşıklığı bakımından farklılık gösterirler (Schutz,Smoll ve Wood, 1981). Tutumların bireysel özellikleri vardır, bireysel olarak ele alınıp ölçülmektedir(Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014). Tutumlar, bir insanın yaptığı davranışlardan çıkarılabilir yani doğrudan doğruya gözlenilemez (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar,2014). Tutumlar kolay, kolay değişmezler bireylerin belli bir yönde sahip oldukları tutumları yani, güçlü olan tutumlar zayıf olan tutumlara göre durağandır, hiç değişmezler (Shavitt, 1990).

4.1. Tutum Oluşturucu Öğeler

Tutumu oluşturan üç temel öge vardır bunlar, Bilişsel öge, Duygusal öge, davranışsal öge (Kağıtçıbaşı, 2005; Kavas, 2013).Tutum sadece bir davranış ya da sadece duygu değil, bilişsel öge, duygusal öge, davranışsal öğelerin bütünleşmesidir (Kağıtçıbaşı, 2005). Bu öğelerin arasında genellikle örgütlenme vardır. Bu örgütlenmeye göre insanın belirli bir konu hakkında bildikleri (bilişsel

öge), bu konuya nasıl duyguyla yaklaşacağını (duygusal öge), ve bu konu hakkındaki davranışlarını da (davranışsal öge) belirlemektedir. Bu bağlamda tutumun meydana gelmesi için bu üç öge arasında ilişki olmak zorundadır (İnceoğlu, 2010).

Bu varsayıma göre bireyin bir konu ile bildikleri o konuya olumlu bakmasını gerektiriyorsa, bilişsel öge; birey o konuya olumludur, duygusal öge, bu sözleri veya davranışları davranışsal öge ile gösterir. Bu durum tutumların bize, biliş-duygu-davranışın bütünleşmesi olduğunu gösterir. Ve buna üç ögeli tutum modeli adı verilmiştir (Tavşancıl, 2006).

4.1.1. Bilişsel öge

Bilişsel öge, genellikle mevcut durumu kavrama sürecidir (Karadağ, 2012). Taylor a göre bireyin tam olarak tutum nesnesine ilişkin bilgi ve inançları içeren düşüncelerden oluşur (Taylor ve Ark., 1989).

Bir insanın tutum nesnesi hakkındaki bilgi, inanç veya düşünceleri artı veya eksi olabilir. Bir birey, beden eğitimi ve spor dersleri akademik başarıyı düşürdüğüne inanıyorsa ve bu bilimsel açıdan yanlış bile olsa o birey için doğrudur (Sakallı, 2001).

Bilişsel öge insanın genelde çevresi ile ilgili olarak yaşadığı tecrübelerden kaynağını alan bilgi birikimine dayanır. Tutuma ilişkin bilgiler, gerçeklere veya gerçek olmayanlara göre kalıcı ve geçici olur. Örneğin; herhangi bir ürünün televizyon reklamlarından etkilenecek işe yarayacağını düşündüğümüz de aldıktan kullandıktan sonra hiç de sandığımız kadar işe yarar bir ürün olmadığı anlaşıncaya o ürün hakkındaki tutumumuzun yönü ve etkisi değişmektedir (İnceoğlu, 2010).

4.1.2. Duygusal Öge

Tutumun sürekli olmasını sağlayan ve tutuma şekil verici yönü duygusal ögesidir (Tavşancıl, 2006). Tutum, insanların duygusal yönüyle kişilik boyutunun yeni bir öğrenmeyle daha önceden beslediği duygu ve düşüncelerine denir (Hünük, 2006). Özellikle insanların olaylara karşı tutumları daha çok duygu yüklüdür. Bu nedenle bu tutumun değiştirilmesi esasen çok zordur (Demirhan ve Altay, 2001).

Duygusal öge diğer iki öge gibi bağımsız değildir. Fakat duygusal ögesi ağır basan bir insanın tutumunun değişmesi çok zordur. Kişinin özünü (benliğini)

ilgilendiren konulara ve olaylara karşı tutumu çok duygu yüklüdür. Bunun için bu tutumların değiştirilmesi çok zordur (Tekarslan ve ark, 1989).

Bireyin herhangi bir tutum konusuna olumlu veya olumsuz duygular beslemesi önceki yaşantısındaki deneyimlerine bağlıdır. Birey bir konuya karşı pozitif duygular besliyorsa daha önce karşılaştığı bu konu hakkındaki görüşleri pozitif olduğu net ve kesindir (Tekarslan ve ark, 1989).

4.1.3. Davranışsal Öge

Davranışsal öge, kişinin tutum nesnesine karşı olumlu, ya da olumsuz davranış eğilimini içerir (Tekarslan ve ark, 1989; Aronson ve ark, 2005). Davranışsal öge, kişinin sözleri, davranış eğilimleri, ya da diğer hareketleri ile gözlemlenebilir (İnceoğlu, 2000). Bireyin sahip olduğu, alışkanlığı, normları, ve söz konusu tutum nesnesi ile doğrudan ilişkili olmayan tutumların etkisi altındadır. Bunun için de davranışsal ögeyi iki türe ayırmak gerekir:

4.1.4. Duygusal Davranış ve Normatif Davranış

Duygusal davranışlar, tutum konusunun hoş giden veya gitmeyen bir durumla ilişkilendirilmesiyle ortaya çıkar. Normatif davranışlar ise doğru olan davranışın ne olduğu konusundaki inançlara dayanır. Ancak her zaman gerçek davranışlar ortaya çıkmaz. Bundan dolayı bireyin bir konuya ilişkin bilgi ve hisleri ile davranışları her zaman birbiriyle uyuşmayabilir (Tekarslan ve ark, 1989).

Tutumlar üç ögeden (bilişsel, duygusal, davranışsal) oluşan psikolojik değişkenler olarak ortaya konmuştur. Bu üç tutum kendi aralarında etkileşim içerisindeyler. Herhangi birisinde meydana gelen en ufak bir değişim diğer ögelerde de değişime neden olmaktadır. Yani bir tutum ögesi ile ilgili olumlu durum eğer olumsuz duruma geçiyorsa diğer tutum ögeleri de yeniden biçimlenir (Tavşancıl, 2006).

5. MATERİYAL VE METOD

Bu araştırmanın amacı; 2015-2016 eğitim öğretim yılında Muş İli ve ilçelerinde ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile spor ve farklı değişkenlerin arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Öte yandan öğrencilerin beden eğitimi dersine tutum düzeylerinin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, okulun bulunduğu yer, baba ve anne eğitim durumları, anne ve baba mesleği, okul dışı zamanlarda spor veya eğersiz yapma durumları ve bir kulüpte düzenli olarak spor yapma değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermedikleri de incelenmiştir. Bu bölümde araştırmanın örnekleme, araştırmada kullanılan ölçme araçları ve veri analiz yöntemleri açıklanacaktır.

5.1. Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini; Muş ilinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Muş ilinde ve ilçelerinde ortaokulda öğrenim gören 382 kadın 384 erkek olmak üzere toplam 766 örnek birey oluşturmaktadır.

5.2. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki ölçme aracı kullanılmıştır.

5.3. Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırmada beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri ile spor ve farklı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için betimsel araştırma yöntemleri, karşılaştırılmalı ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır.

Betimsel araştırma yöntemi; nitel çözümlemelerdeki verilerin orijinaline bağlı kalınarak, kişilerin söylediklerinden, yazdıklarından ve dokümanların içeriklerinden doğrudan alıntılar yaparak, betimsel bir yaklaşımla verilerin sunumudur. Ayrıca betimsel analiz, nitel çözümlemelerde yer alan kelimelere, ifadelere, kullanılan dile, diyalogların yapısına ve özelliklerine, kullanılan sembolik anlatımlara ve benzetmelere dayanarak tanımlayıcı bir analiz yapılması olarak da tanımlanabilir(Karadağ, 2010).

Karşılaştırmalı Araştırmalar; en az iki değişkenden oluşan durumlar arasında karşılaştırmaların yapıldığı çalışmalardır. Farklı toplumlar içerisindeki bireylerin bir olaya karşı tavırlarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak için ortaya konulan bir araştırma yöntemidir. Analizler daha çok genel bir ortalamaı ortaya çıkarmaya yöneliktir.

5.4. Bilgi Toplama Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi toplama formu örneklem grubu hakkında demografik bilgileri elde etmek için kullanılmıştır. Bu formda cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, okulun bulunduğu yer, baba ve anne eğitim durumları, anne ve baba mesleği, okul dışı zamanlarda spor veya egzersiz yapma durumları ve bir kulüpte düzenli olarak spor yapma durumlarını belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

5.5. Ortaokul Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Güllü ve Güçlü (2009) tarafından 600 öğrenciye uygulanarak geliştirilen tutum ölçeği 11 madde olumsuz ve 24 madde olumsuz olmak üzere toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçek tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans %36,19 ve birinci öz değeri 12,67'dir. 45 gün ara ile 50 ortaöğretim öğrencisine uygulanması sonucu elde edilen test tekrar test yöntemine göre güvenirlik katsayısı 0,80 olarak ve tutarlılık katsayısı (Cronbach α) 0,94 olarak bulunmuştur.

Daha önceden geliştirilen ve 35 maddelik tek faktörlü yapıya sahip olan ölçeğin araştırma kapsamında Ağrı ilinde öğrenim gören 739 ortaöğretim öğrencisine uygulaması yapılmıştır. Teori ve uygulama bakımından yapısı tanımlanan ölçeğin araştırma kapsamında belirlenen örneklemde doğrulanıp doğrulanmadığına doğrulayıcı faktör analizi ile geçerlik çalışması yapılmıştır ve güvenirlik olarak belirlenen örneklem grubunda Cronbach α güvenirlik katsayısına bakılmıştır.

5.6. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeğine ilişkin 1 faktör ve 35 maddelik yapının doğrulanıp doğrulanmadığı doğrulayıcı faktör analizi

(DFA) ile incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA), pek çok gözlenebilir değişkenin oluşturduğu faktörlerden (gizil değişkenlerden) oluşan faktöriyel bir modelin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeyi amaçlar. İncelenecek model, ampirik bir çalışmanın verileri kullanılarak belirlenmiş ya da belirli bir kurama dayandırılarak kurgulanmış bir yapıyı tanımlayabilir (Sümer, 2000). DFA’da modelin geçerliliğini değerlendirmek için çok sayıda uyum indeksi kullanılmaktadır. Bunlar içinde en sık kullanılanları (Cole, 1987; Sümer, 2000); Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness, χ^2), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index, NNFI), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index, NFI), İyiilik Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI). Ölçek modelinde gözlenen değerlerin $X^2/d < 3$; $0 < RMSEA < 0.05$; $0.97 \leq NNFI \leq 1$; $0.95 \leq CFI \leq 1$; $0.95 \leq GFI \leq 1$ ve $0.95 \leq NFI \leq 1$ aralıklarında olması mükemmel uyumu; $4 < X^2/d < 5$; $0.05 < RMSEA \leq 0.08$; $SRMR \leq 0.08$; $0.90 \leq NNFI \leq 0.97$; $0.90 \leq CFI \leq 0.95$; $0.90 \leq GFI \leq 0.95$ ve $0.90 \leq NFI \leq 0.95$ ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Sümer, 2000).

5.7. Veri Analiz Teknikleri

Öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için “t testi” kullanılmıştır. İkiiden fazla değişkenler ile beden eğitimi dersi tutum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için ise ONE-WAY ANOVA testi kullanılmıştır. Farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek içinde LSD testi kullanılmıştır. Veriler SPSS 21,0 paket programı ile analiz edilmiş ve anlamlılık düzeyi ($p < 0,05$) olarak alınmıştır. Anketin geçerlilik güvenirlik analizi yapıldığında Cronbach α değeri 0,931 olarak bulunmuştur.

6. BULGULAR

Tablo1: Demografik Özellikler

Demografik özellikler		Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	382	49,9
	Erkek	384	50,1
	Toplam	766	100,0
Sınıf Düzeyi	5.Sınıf	122	15,9
	6. Sınıf	149	19,5
	7.Sınıf	213	27,8
	8.Sınıf	282	36,8
Kardeş Sayısı	Kardeşim Yok	15	2,0
	1 Kardeş	53	6,9
	2 Kardeş	79	10,3
	3 Kardeş	119	15,5
	4 Kardeş	129	16,8
	5 Kardeş	115	15,0
	6 Kardeş	88	11,5
	7 Ve Üzeri	168	21,9
Okulunuzun Bulunduğu Yer	İl	428	55,9
	İlçe	338	44,1
Baba Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	60	7,8
	Okur Yazar	98	12,8
	İlkokul	187	24,4
	Orta Okul	159	20,8
	Lise	155	20,2
	Üniversite	107	14,0
Anne Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	261	34,1
	Okur Yazar	94	12,3
	İlkokul	194	25,3
	Ortaokul	115	15,0

	Lise	65	8,5
	Üniversite	37	4,8
Baba Meslek	İşçi	142	18,5
	Memur	134	17,5
	Özel Şirket	23	3,0
	Serbest Meslek	174	22,7
	İşyeri Sahibi	57	7,4
	Emekli	31	4,0
	İşsiz	63	8,2
	Diğer Meslekler	142	18,5
Anne Çalışma Durumu	Ev Hanımı	715	93,3
	Bir İşte Çalışıyor	51	6,7
Aile Aylık Gelir	1300 Tl ve Altı	363	47,4
	1301-1500 Tl Arası	111	14,5
	1501- 2000 Tl Arası	76	9,9
	2001- 2500 Tl Arası	97	12,7
	2501 Tl Ve Üzeri	119	15,5
Okul Dışı Boş Zamanlarında Egzersiz veya Spor Yapma Durumu	Her Zaman	186	24,3
	Ara sıra	484	63,2
	Hiç	96	12,5
Bir kulüp de düzenli Spor Yapma Durumu	Evet	189	24,7
	Bazen	276	36,0
	Hayır	301	39,3

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	Ss	t	P
Kadın	382	137,4346	25,04777	-2,872	,869
Erkek	384	142,6276	24,99189	-2,872	

Cinsiyetlerine göre bireylerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamıştır.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Yer ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Okulun Bulunduğu Yer	N	X	Ss	t	P
İl	428	139,8411	25,46657	-,244	,874
İlçe	338	140,2870	24,75117	-,244	

Farklı okullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamıştır. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen ilçe de öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi derslerine karşı tutumları illerde öğrenim gören öğrencilerden yüksek olduğu gözlenmektedir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Çalışma Durumları İle Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Anneniz çalışıyor mu?	N	X	Ss	t	P
Ev hanımı	715	140,7035	24,66280	2,756	,027
Bir işte çalışıyor	51	130,7059	29,78879	2,340	

Bireylerin, anne çalışma durumlarına göre beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur. Annesi ev hanımı olan katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutumları annesi çalışan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kardeş Sayısı ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Kaç kardeşiniz var?	N	X	Ss	t	P	F
Kardeşim yok	15	127,0000	20,74333	1,585	,136	----
1 kardeş	53	137,6981	28,24453			
2 kardeş	79	141,2658	29,88041			
3 kardeş	119	143,5630	23,06169			
4 kardeş	129	142,4806	23,72337			
5 kardeş	115	141,0087	22,09648			
6 kardeş	88	136,5795	26,54457			
7 ve üzeri	168	138,1369	25,37596			
Toplam	766	140,0379	25,13805			

Farklı kardeş sayısına sahip bireylerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamıştır. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen kardeşi olmayan bireylerin ortalamaları diğer kardeş sayısına sahip bireylerden düşük olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Babanızın eğitim durumu nedir?	N	X	Ss	t	P	F
Okur Yazar Değil	60	138,1500	28,06459	,566	,726	-----
Okur Yazar	98	140,0918	21,51532			
İlkokul	187	138,7861	23,17412			
Orta Okul	159	142,6918	22,34056			
Lise	155	139,1226	27,35181			
Üniversite	107	140,6168	30,14075			
Toplam	766	140,0379	25,13805			

Baba eğitim düzeyleri farklı olan bireylerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamıştır.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Annenizin eğitim durumu nedir?	N	X	Ss	t	P	F
Okur Yazar Değil	261	140,0575	24,59535	,761	,087	----
Okur Yazar	94	142,9255	22,43041			
İlkokul	194	140,6598	22,94616			
Ortaokul	115	138,1043	27,00792			
Lise	65	140,4615	31,66676			
Üniversite	37	134,5676	27,88223			
Toplam	766	140,0379	25,13805			

Anne eğitim düzeyleri farklı olan katılımcıların beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamıştır.

TABLO 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Meslekleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Babanızın mesleği nedir?	N	X	Ss	t	P	F
İşçi	142	138,2465	23,71886	2,296	,000*	7-1,8
Memur	134	140,8881	29,25482			
Özel Şirket	23	144,8261	22,22949			
Serbest Meslek	174	139,4943	24,56482			
İşyeri Sahibi	57	136,8070	22,71205			
Emekli	31	139,5484	27,32257			
İşsiz	63	132,3651	28,30269			
Diğer Meslekler	142	145,7254	21,30832			
Toplam	766	140,0379	25,13805			

Baba meslekleri farklı olan bireylerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur. Babası işsiz olan bireylerin puan ortalamaları, baba mesleği diğer meslek guruplarından ve mesleği işçi olan bireylerin ortalamalarından düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Sınıfınız?	N	X	Ss	t	P	F
5.sınıf	122	147,0410	22,91789	6,959	,000*	5-7,8
6. sınıf	149	142,9933	22,27212			
7.sınıf	213	139,8592	27,94011			
8.sınıf	282	135,5816	24,45583			
Toplam	766	140,0379	25,13805			

Farklı sınıf düzeylerinde okuyan bireylerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur. 5. Sınıfta okuyan bireylerin beden eğitimi dersine karşı tutumları 7. Sınıf ve 8. Sınıfta okuyan bireylerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Dışı Boş Zamanlarında Spor Yapma Durumları ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Okul dışı boş zamanlarınızda egzersiz veya sporu ne sıklıkla yapıyorsunuz	N	X	Ss	t	P	F
Her Zaman	186	150,9839	20,88591	33,279	,000*	1-2,3
Ara sıra	484	138,3161	24,84355			
Hiç	96	127,5104	26,32269			
Toplam	766	140,0379	25,13805			

Okul dışı boş zamanlarında spor veya egzersiz yapma durumları farklı olan bireylerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur. Okul dışı boş zamanlarında her zaman spor yapan bireylerin puan ortalamaları, ara sıra ve hiç spor yapmayan bireylerin puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo11: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kulüpte Spor Yapma Durumları ile Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Göre T Testi Sonuçları

Bir kulüp de spor yapıyor musunuz?	N	X	Ss	t	P	F
Evet	189	148,7090	21,72470	17,228	,000*	1-2,3
Bazen	276	139,1522	25,83948			
Hayır	301	135,4053	25,17886			
Toplam	766	140,0379	25,13805			

Bir kulüpte spor yapma durumları farklı olan bireylerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur. Bir kulüpte spor yapan bireylerin puan ortalamaları,

bazen spor yapan ve spor yapmayan bireylerin ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür.

7. TARTIŞMA

Cinsiyet ile beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyi incelendiğinde anlamlı farklılık olmadığı fakat erkek öğrencilerin tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Zekariya ve Pulur (2011) lise 1 öğrencileri üzerine yapmış oldukları çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre beden eğitimi dersine karşı tutumlarının önemli derecede yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Taşkın ve Tekin (2009) İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin üzerinde yapmış oldukları çalışmada da erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının genellikle kızlarınkine göre daha olumlu olduğunu bulmuşlardır. Buna karşın Wersch ve ark. (1992) yaptıkları araştırmada 11-14 yaş grubundaki kızların beden eğitimine ilişkin tutumlarının erkeklerden daha yüksek düzeyde olduğunu bulmuşlardır. Phillips (2011) 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimine yönelik tutum ve algılarını incelediği çalışmada tutumların cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını tespit etmiştir.

Yukarıdaki çalışmalardan yola çıkarak ülkemizde sosyo- kültürel yapının değişimi, bayanların toplum içindeki konumlarının farklılık göstermeye başlaması ve kadınların hemen hemen bütün alanlarda eskiye nazaran daha ön plana çıkmasının, kız öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarına da bir yansıma yaptığı düşünülebilir.

Okulların bulunduğu yer ile beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyi incelendiğinde anlamlı fark bulunmamasına karşın ilçede öğrenim gören öğrencilerin tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Kır (2012) ilköğretim II. kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışlarını incelediği çalışmada şehir merkezi ve ilçede öğrenim gören öğrencilerin, kasaba ve köyde öğrenim gören öğrencilere oranla beden eğitimi dersine karşı tutumların da anlamlı farklılık bulmuştur. Çetin (2007) ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını karşılaştırdığı çalışmasında; öğrencilerin yaşadıkları yere göre tutum puan ortalamalarını yüksekten düşüğe doğru

sıraladığında ilçe-kasaba, il ve köy olarak tespit etmiştir. Çalışmaların sonuçları araştırmamızı kısmen destekler niteliktedir.

Öğrencilerin Anne Çalışma Durumları ile beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyi incelendiğinde farklılık bulunmuştur. Annesi ev hanımı olan katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutumları annesi çalışan katılımcılardan yüksek olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Koçak ve Hürmeriç (2004) yaptıkları çalışmada annesi bir işte çalışan öğrencilerin, çalışmayanlara oranla beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılmalarında annenin çalışma durumunun olumlu tutumlar geliştirecek bir faktör olabileceğini savunmuşlardır. Çalışmanın sonuçları bizim verilerimiz ile zıtlık göstermektedir. Buna karşı Güllü (2007) yapmış olduğu çalışmada bunun tam tersini savunmuş ve anne mesleklerinin öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum oluşturmalarında herhangi bir etkisinin olmadığını ve çalışıp çalışmama durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Pepe ve Kuru (2001) da yapmış oldukları çalışmada anne mesleğinin spor yapma durumlarına etkisinin olmadığını tespit etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun annesinin ev hanımı olması durumu göz önüne alındığında anne mesleği ile beden eğitimi dersine tutum düzeyleri arasındaki farkın sebebi olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Kardeş Sayıları ile beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamıştır.

Kır (2012) ilköğretim II. kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışlarını incelediği çalışmada kardeş sayısı ile beden eğitimi dersine karşı tutum arasında anlamlı fark bulamamıştır. Her iki çalışmada araştırmamızı destekler niteliktedir.

Güllü (2007) ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları incelediği çalışmada benzer sonuçlara ulaşmış kardeş sayısı arasında anlamlı fark bulamamıştır. Her iki çalışmada araştırmamızı destekler niteliktedir.

Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin çoğunluğunun kardeş sayılarının fazla olması beden eğitimi dersine karşı tutumlarında anlamlı farklılık göstermemelerinin nedeni olarak düşünülebilir.

Öğrencilerin Baba ve Anne Eğitim Düzeyleri ile beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında $p.0.05$ anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamıştır. Yıldız (2015) ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi ve spor dersine katılımına yönelik tutumlarını incelediği çalışmada üniversite mezunu ebeveynlerin ortalamasının ilkököl, ortaokul ve lise mezunlarından yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Ebeveynlerin eğitim seviyesi arttıkça çocukların beden eğitimi dersine karşı tutumlarının arttığını belirtmiştir. Aynı şekilde Tural (2011)' da çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmış, eğitim seviyesi yükseldikçe tutum düzeyinin arttığını eğitim seviyesi düştükçe tutum düzeylerinde azalma meydana geldiğini belirtmiştir.

Gürbüz (2011) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacı ile yaptığı çalışmada öğrencilerin baba eğitim durumları ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Ancak anne eğitim durumlarında farklılık olduğunu tespit etmiştir. Holoğlu (2006) ilköğretim ikinci kademe öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını incelediği çalışmada ebeveynlerin eğitim seviyesi arttıkça öğrenim gören kız çocuklarının beden eğitimi dersine karşı tutumlarında artış olduğunu bildirmiştir. Bulgu ve Akcan (2003) yaptıkları çalışmada öğrencilerin spora katılımları ile anne öğrenim durumu arasında anlamlı fark olmadığını belirtmiştir.

Teknolojinin gelişimi, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, spor ve sağlık sektöründeki gelişmelerin kamu ve özel sektör tarafından desteklenmesi, medya da spor ve sağlık programlarının daha fazla yer bulması ile sağlıklı bir yaşam fikri ve özellikle gençler arasında cinsiyet ayırt etmeksizin dikkat çekici fiziksel görünüme sahip olma isteği günümüzde bireylerin tutumlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca sporun, bireyin ruhsal, zihinsel ve fiziksel gelişimine katkı sağlaması ve sürdürülebilir olmasından dolayı bireylerin içinde yaşamış oldukları topluma daha hızlı uyum sağlamaları beklenebilir. Bireylerin eğitim durumları ne olursa olsun sporun faydaları konusunda duyarlı olmaları ve çocuklarına da bunu yansıtmaları sıraladığımız konuların doğal sonucu olabilir. Bu nedenle anne- baba eğitim düzeylerinin çocukların beden eğitimi dersine karşı tutumlarını etkilemediği düşünülebilir.

Öğrencilerin Baba Mesleği ile beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur. Babası işsiz olan bireylerin puan ortalamaları, baba mesleği diğer meslek guruplarından ve mesleği işçi olan bireylerin ortalamalarından düşük olduğu görülmüştür.

Koçak ve Hürmeriç (2006) ilköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını inceledikleri çalışmalarında beden eğitimi dersine karşı ilişkin tutumla baba meslekleri arasında herhangi bir ilişki bulamamışlardır. Çetin (2007) ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını incelediği çalışmada öğrencilerden babası çalışmıyor olanlarla babası işçi, memur olanlar arasında anlamlı fark olduğunu bulmuştur. Bu sonuçta çalışmamızı destekler niteliktedir.

Çalışma sonuçları değişiklik gösterse de baba mesleklerinin öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ile beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri azalmıştır. 5. Sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre tutum yüzdelerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Beden eğitimi derslerinde çocuklara daha çok oyun oynatarak spor yaptırılır. Küçük yaş grubu çocukların oyun oynama isteğinin daha fazla olması, beden eğitimi dersine karşı olumlu tutum geliştirmelerine neden olarak gösterilebilir.

Keskin (2015) 820 kız öğrenci 837 erkek öğrenci olmak üzere toplam 1657 ortaokul öğrencisi üzerinde yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça beden eğitimi dersine karşı tutumlarında azalma görülmektedir. Ryan (2009) Florida'da 11-16 yaş aralığında olan ortaokul düzeyindeki 994 öğrenci üzerinde yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin yaşı arttıkça egzersiz yapma durumlarında azalma olduğu sonucunu ortaya çıkarmışlardır. Alpaslan (2008), Hilland ve ark. (2009), Akandere ve ark. (2010) ve Phillips (2011) çalışmalarında sınıf düzeyinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarında anlamlı farklılık oluşturduğunu tespit etmişlerdir. Bu çalışmaların sonuçları araştırmamızı desteklemektedir. Buna karşı Gürbüz ve Özkan (2012) ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı

tutumlarını inceledikleri çalışmalarında ve Holoğlu (2006) nun araştırmasında sınıf değişkeni ile beden eğitimi dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Türkiye deki mevcut eğitim sistemi içerisinde yer alan liselere giriş sınavı ve üniversiteye giriş sınavı sınavından dolayı öğrencilerin bu sınavlara odaklanması, öğrencilerin sınav kaygısı yaşaması ve beden eğitimi dersinin bu sınavların içeriğini oluşturan bir ders olmaması, sınıf düzeyi arttıkça derse karşı tutumun azalmasının başlıca nedenleri olarak düşünülebilir.

Öğrencilerin Okul Dışı Boş Zamanlarında ve Kulüpte Spor Yapma Durumları ile beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında p.0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur. Yani boş zamanlarında spor yapan ya da herhangi bir kulüpte sporcu olan bireylerin beden eğitimi dersine karşı tutumları daha yüksek bulunmuştur. Bu durum sporcu öğrencilerin spora duydukları ilgiyle alakalı olarak beden eğitimi dersine katılma isteğinden kaynaklanabilir.

İmamoğlu (2011) Aktif olarak spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını karşılaştırdığı çalışmasında spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre beden eğitimi dersine karşı daha olumlu tutuma sahip oldukları göstermektedir. Zengin (2013) Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde hizmet alan 12-18 yaş arası erkek çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeylerini incelediği çalışmada spor yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Kangalgil ve ark. (2004) Ankara'nın merkez ilçelerinde ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin spor yapan ve yapmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını saptamak ve karşılaştırmak amacıyla yaptıkları çalışmada spor yapan öğrencilerin tutum puanlarının spor yapmayanlara göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Cox ve ark (2008) Öğrencilerin boş zamanlarındaki fiziksel aktivitelerin Beden Eğitimi Dersindeki motivasyonlarıyla ilgili deneyimlerle bağlantılı olduğunu saptamıştır. Çalışmaların bulguları araştırmamızın sonuçlarını desteklemektedir.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Boş zamanlarında sportif aktivitelere katılan öğrenciler ile bir kulüpte düzenli spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının paralellik göstermesi doğal bir sonuç olarak düşünülebilir. Bireyin sportif faaliyetlere katılımı arttıkça derse karşı tutumlarında da artış olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak; annesi ev hanımı olan, babaları değişik mesleklerde çalışan, sınıf düzeyleri farklı olan, boş zamanlarında egzersiz ve bir kulüpte düzenli olarak spor yapan bireylerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri, okullarının bulunduğu yerler, ebeveynlerinin eğitim durumları, kardeş sayıları, öğrencilerin beden eğitim dersine karşı tutumlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

Araştırma sonuçlarımıza göre öğrencilerin tutumlarında farklılaşmaya neden olan değişkenlerin nelerden kaynaklandığına yönelik değişik çalışmalar yapılabilir. Araştırma sonuçlarımızdan yola çıkılarak; birçok çalışmada da benzer sonuçlarla karşımıza çıkan sınıf düzeyindeki farklılaşmalar başta beden eğitimi ve spor dersi öğretmenleri, Milli Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı programlarının hazırlanış, uygulama ve değerlendirme aşamalarında dikkat edilmesi gereken yaklaşımlar konusunda ipuçları sağlayabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı ortaokul ders programlarının hazırlanmasında ülkemizin spor hedeflerini gözeterek öğrencilerin beden eğitimi dersi ve spora karşı tutumlarında farkındalık oluşturmalarını sağlayabilirler.

Özellikle yaşanan bölge koşulları dikkate alınarak öğretmenler ve yerel yöneticiler öğrencilerin ders içi ve ders dışı sportif etkinliklere aktif olarak katılımını teşvik edici plan ve projeler geliştirmeli bu projelere ebeveynlerin katılımları da sağlanmalıdır.

Okul içi ve dışı sportif etkinliklerde başarılı olan öğrenciler ödüllendirilmeli, bu sayede diğer öğrencilerin beden eğitimi dersi ve spora karşı olan ilgi ve tutumlarının geliştirilmesi teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Açak, M. (2006). *Beden Eğitimi ğretmenlerinin El Kitabı*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
2. Akandere, M., zyalva, N. T., Duman, S. (2010). *Ortaöğretim ğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24, 1-11.
3. Akkoyunlu, Y. (1996). Beden Eğitimi ve Spor, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1.1 80-81.
4. Aksoy, R., Bakış, M., nveren, M. (2012). *Spor Sosyolojisi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
5. Alpaslan, S. (2008). *Ortaöğretim ğrencilerinin Beden Eğitimi ğretmenlerinin Sergilediği ğretim Davranışlarına İlişkin Algıları ve ğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
6. Aracı, H. (2004). *ğretmenler ve öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi*, Bağıran Yayınevi, Ankara.
7. Aracı, H.(1999). *Okullarda Beden Eğitimi*, Bağırgan Yayınevi, Ankara.
8. Aracı, H.(2001). *ğretmen ve öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi*, Nobel Yayınları, Ankara.
9. Aracı, H.(2006). *ğretmenler ve ğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
10. Aral, N., Baran, G. (2011). *ocuk Gelişimi*, Ya-Pa Yayın, İstanbul.
11. Aras, . (2013). *İlk ğretim Kurumları İkinci Kademedede ğrenim Gören ğrenci Ve Görev Yapan Beden Eğitimi ğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş Ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli rneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
12. Arı, R. (2008). *Eğitim Psikolojisi*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
13. Aronson, E., Wilson, T. D., Akert, R.M. (2005). *Social Psychology*, (Fifth Edition), Pearson Education International, New York.

14. Ateş, M. (2005). Demokrasi ve Spor Eğitimi, *Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, İzmir.
15. Bal, E. (2010). *İlk Öğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Dersinin Yapılanmasında Karşılaşılan Yetersizliklerin Giderilmesinde Yönetici Ve Öğretmenlerin Rolü*, Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
16. Başaran, İ. E. (1991). *Eğitim Psikolojisi*, Kadıoğlu Matbaası, Ankara.
17. Baykoçak, C.(2002). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri (Bursa ili uygulaması)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
18. Binbaşioğlu, C. (1995). *Eğitim Psikolojisi*, Yargıcı Matbaası. Ankara.
19. Bozdemir, R. (2012). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Karşılaştıkları Problemlere Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
20. Bozdoğan, A. E., Yalçın, N. (2005). *İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilgisi Derslerindeki Fizik Konularına Karşı Tutumları*, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Kırşehir.
21. Bucher, A.C. (1983). *Foundations of Physical Education & Sport*, The C.V. Mosby Company, London.
22. Bulgu, N., Akcan, F. (2003). *Spor Aktivitelerine Aktif Katılım: 15-19 Yaş Grubundaki Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma*. 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu ve Bildiriler Kitabı, 21-22 Mayıs, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 6(1), s:70-74.
23. Cırhinlioğlu, F.G. (2001). *Çocuk Ruh Sağlığı ve Gelişimi*, Nobel Yayınları, Ankara.
24. Cox, A.E., Williams, L., Smith, A.L. (2008). *Change In Physical Education Motivation And Physical Activity Behavior During Middle School*, *School Of Kinesiology And Recreation*, Illinois State University, Usa.
25. Çağdaş, A. (2002). *“Sosyal Gelişim”*, *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi*, Nobel Yayıncılık, Ankara.

26. Çetin, M. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması (Kırşehir İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
27. Çiçek, S., Koçak, S., Kirazcı, S. (2002). *Beden Eğitimi Derslerinde Çeşitli Öğretmen ve Öğrenci Davranışlarının Öğrencilerin Derse Katılımındaki Önemi ve Sergilenme Sıklığı*, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Ankara.
28. Çolakoğlu, H. (1986). *Çocuk ve Spor*, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
29. Çöndü, A. (1999). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
30. Dauer, V.P., Pangrazi, R. P. (1975). *Dynamic Physical Education For Elementary School Children (Fifth Edition)* Burgess Publishing Company, Minnesota.
31. Demirhan, G., Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği, *Il. Spor bilimleri dergisi*, 12(2). 9-20.
32. Doğan, O. (2004). *Spor Psikolojisi Ders Kitabı*, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas.
33. Doğan, O.(2005). *Spor Psikolojisi*, Nobel Kitabevi, Adana.
34. Duman, B., Aybek, B. (2003). Süreç-temelli ve Disiplinler Arası Öğretim Yaklaşımlarının Karşılaştırılması, *Muğla Üniversitesi, SBE Dergisi* Güz Sayı 11.
35. ERHAN, E., (2009). "*Doğu Anadolu Bölgesi İl Merkezlerinde Beden Eğitimi Dersinin İşlenebilirliği, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorunları ve Bunların Öğrenci Tutumları Üzerine Etkisi*." Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
36. Erkal, E.M., Güven, Ö., Ayan, D. (1998). *Sosyolojik Açından Spor*, Der Yayınları, İstanbul.
37. Erkal, M.(1982). *Sosyolojik Açından Spor*, Filiz Kitap Evi, İstanbul.
38. Fersahoglu, Y. (1998). *Duygu Eğitimi*, Marifet Yayınları, İstanbul.
39. Franzoi, S.L. (2003). *Social Psychology. (Third Edition)*. Boston, Mc .Graw Hill., S:156.

40. Gabbord, C. (1996). *Lifelong Motor Development*, Brown and Benchmark Publishers, Usa.
41. Gallahue, D., Ozmun, J. (2006). *Understanding Motor Development: Infants, Children, Adolescents, Adult*, McGraw-Hill Companies, International Edition, New York.
42. Gökmen, H. (1988). *Gençlerin Gelişmelerinde Beden Eğitiminin Rolü (Fiziksel, Psikolojik ve Sosyal Gelişmede), Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları*, Türk Eğitim Derneği VI. Öğretim Toplantısı İçinde Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi, Ankara, s. 59-60.
43. Gökmen, H., Karagül, T., Aşçı, H. F. (1995). *Pisikomotor Gelişim*, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
44. Göral, M., Yapıcı, K. (2001). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*, Tuğra Ofset Isparta.
45. Gülay, O. (2008). *Orta Öğretim 9. Sınıf Beden Eğitimi Dersinde, İşbirlikçi Oyunların Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi*, Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
46. Güllü, M. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, s: 66–100.
47. Günsel, A.M. (2004). *Okul Öncesinde Beden Eğitimi ve Uygulamaları*, Anı Yayıncılık, Ankara.
48. Gürbüz, A. (2011). *İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Muğla İL ÖRNEĞİ)*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı İlköğretim.
49. Gürbüz, A., Özkan, H. (2012). Determining The Attudie Of Secondary School Students Toward Physcal Education of Sport Lesson (Muğla sample). *Pamukkale Journal of Sport Science*, 3,(2), 78-89.

50. Hilland, T. A., Stratton, G., Vinson, D. and Fairclough, S. (2009). The Physical Education Predisposition Scale: Preliminary Development And Validation, *Journal of Sport Sciences*, 27(14), 1555-1563.
51. Holoğlu, O.G. (2006). *İlköğretim İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eğitim-Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bursa.
52. Hortasçu, N. (2012). *En Güzel Psikoloji Sosyal Psikoloji*, İmge Kitapevi, Akara.
53. Hünük, D. (2006). *Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlk Öğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
54. İkizler, H. C. (2000). *Sporda Sosyal Bilimler*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
55. İlhan, E., Gencer, E. (2009). *Çocuklarda Nevrotik Sorun Düzeyleri ve Badminton Eğitimi İlişkisine Yönelik Bir Araştırma*, Kocaeli Üniversitesi 4. Raket Sporları Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Kocaeli. p94-101, 11-12 Aralık.
56. İmamoğlu, C. (2011). *Aktif Olarak Spor Yapan Ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 48-49.
57. İnal, A. (1998). Futbolda Eğitim ve Öğretim, *Nobel Yayınları Dağıtım*, Ankara, 17-20.
58. İnal, A.N. (2000). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*, Desen Ofset Matbaacılık, Konya.
59. İnanç, B.Y., Bilgin, M., Kılıç, A. M. (2007). *Gelişim Psikolojisi*, Çocuk ve Ergen Gelişimi. Pegem Yayıncılık, Ankara: 11-132.
60. İncaoğlu, M. (2000). *Tutum Algı İletişim*. (3.baskı), İmaj Yayıncılık. Ankara, S:5-11.

61. İnceoğlu, M. (2010). *Tutum Algı İletişim*. (5.baskı) Beykent Üniversitesi Yayın Evi, İstanbul.
62. Kağıtçı Başı, Ç., Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar (16. Baskı)*, Evrim Yayın Evi, İstanbul.
63. Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni İnsan ve İnsanlar (10. basım)*, Evrim Yayınevi. İstanbul, S: 102,103.
64. Kangalgil, M., Hünük, D., Demirhan, G. (2006). *İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
65. Karadağ, E. (2010). *Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinde Kullanılan Araştırma Modelleri: Nitelik Düzeyleri ve Analitik Hata Tipleri, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 49-71.
66. Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. Sınıf ve Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Bağlı Olarak Karşılaştırılması (Kırıkkale örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
67. Karaküçük, S. (1989). *Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.
68. Kavas, E. (2013). *Demografik Değişkenlere Dini Tutum, Akademik Bakış Dergisi*, 38, 1-20.
69. Kaya, M., Özcan, Ö., Kaya, B.(2006). *Malatya İl Merkezinde Farklı Sosyoekonomik Koşullardaki İki İlköğretim Okulu Öğrencilerinde Ruhsal Uyum Taraması. Anadolu Psikiyatri Dergisi*, ;7: 157–161.
70. Keskin, N. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ve Öz-Yeterlikleri*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
71. Kır, R. (2012). *İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutum ve Davranışları (Kırıkkale İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
72. Kirel, Ç. (2013). *Tutum ve Tutum Değişimi, Sosyal Psikoloji*, Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.

73. Koçak, S., Hümeriç, I. (2004). *Attitudes of Primary School Students Towards Their Physical Education Classes in Turkey. 10th ICHPER-SD European Congress and TSSA 8th International Sport Science Congress*, 17-20 November, Mirage Park Resort, Antalya, P:134.
74. Koçak, S., Hümeriç, I. (2006). Attitudes Towards Physical Education Classes Of Primary School Students in Turkey. *Perceptual & Motor Skills*, 103(1), p:296–300.
75. Kuru, E. (2000). *Beden Eğitimi ve Sporda Program Geliştirme*, 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası, Ankara. S.1.
76. Kuru, E., Baştuğ, G.(2008). *Futbolcuların Kişilik Özellikleri Ve Bedenlerini Algılama Düzeylerinin İncelenmesi*, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (2): 95–101.
77. Lumpkin, A. (2005). *Introduction To Physical Education, Exercise Science, and Sport Studies (6th Ed)*, New York Mcgraw-Hill.
78. Mengütay, S. (1999). *Hareket Gelişimi*, Tutibay Yayınları, Ankara, S:19.
79. Mengütay, S.(2006). *Çocuklarda Hareket Gelişimi ve Spor*, Morpa Yayınları, İstanbul.
80. Mirzeoğlu, D. (2014). *Bilim Temelleri, Spor Bilimine Giriş*, Spor Yayınevi ve Kitapevi, Ankara, s. 116.
81. Mosston, M., Aswordh, S. (2004). *Beden Eğitimi Öğretimi*, Bağiran Yayınevi, Ankara.
82. Muratlı, S.(2003). *Çocuk ve Spor Antrenman Bilimi Yaklaşımıyla*, Nobel Yayınları, Ankara.
83. Öncü, E. (2007). *Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri*, Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
84. Öncü, E. (2007). *Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri*, Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
85. Öz, İ. (1997). *Çocuk Olmak Çocuğun Gelişim Dönemleri*, Kök Yayınları, Ankara.

86. Özer, D.S., Özer, M. K. (2004). *Çocuklarda Motor Gelişim*, Nobel Yayın, Ankara.
87. Payne, V., Gregory, T., Isaacs, S.L. (2002). *Human Motor Development, A Lifespan Approach*, Mayfield.
88. Pehlivan, Z. (1995). *Eğitim Programı Açısından Özel ve Resmi Orta Öğretim Kurumlarında Ders Dışı Okul Spor Faaliyetleri ve Yeniden Örgütlenmesi*, Doktora tezi.
89. Pepe H, and Kuru, E., (2001). "Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Sosyo Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması." *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21.3
90. Phillips, S. R. (2011). *Upper Elementary School Students' Attitudes and Perceptions Toward Physical Education*, Unpublished Doctoral Dissertation, Columbia University, New York.
91. Rita, L.A., Richard, C.A., Edward. E., Smith, D.J., Susan, N.H. (1999). *Psikolojiye Giriş*, Arkadaş Yayınları, Ankara.
92. Ryan, S. (2009). *Body Shape Perceptions, Attitudes Toward Physical Education, And Physical Activity Levels of Middle School Students*, Issue 2, 21-30.
93. Sakallı, N. (2001). *Sosyal Etkiler*, İmge Kitapevi, Ankara.
94. Sallis, J.F., Patrick, K. (1994). *Physical Activity Guidelines for Adolescents, Consensus Statement*, Pediatric Exercise Science.
95. Schutz, R.W., Smoll, F.L., Wood, T.M.A. (1981). *Psychometric Analysis Of An Inventory For Assessing Children's Attitudes Toward Physical Activity. Journal of Sport Psychology*, 4, 321-344.
96. Selçuk, M. (1991). *Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler*, T.D.V. Yayınları, Ankara.
97. Shavitt, S. (1990). *The Role Of Attitude Objects in Attitude Functions. Journal of Experimental Social Psychology*, 26, 124-148.
98. Silverman, S., and K. A. Scrabis, (2004). "A review of research on instructional theory in physical education 2002-2003." *International Journal of Physical Education* 41.1 4-12.

99. Şahin, H.M. (2006). *Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
100. Şenduran, F., Amman, M.T. (2006). *Sporcu Olan ve Sporcu Olmayan Orta Öğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Yaklaşımları*. 9. Uluslar Arası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Atatürk Kültür Merkezi, Muğla, S: 796.
101. Tamer, K., Sporda Fiziksel-Fizyolojik Performansın Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi, Türkerler Kitapevi, Ankara, 1995.
102. Tamer, K. (1987). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Ankara,
103. Taşkın, Ö., Tekin, M. (2009). *Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri*, Kastamonu Eğitim Dergisi, 17 (2), 457-466.
104. Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Nobel Yayıncılık, Ankara, , S:72-79.
105. Tayga, Y. (1990). *Türk Spor Tarihine Genel Bakış*, Ankara Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
106. Taylor, S. E., Peplau, L.A., Sears, D. O. (1989). *Sosyal Psikoloji*, İmge Kitapevi, Ankara.
107. Tekarslan, E., Baysal, C., Şencan, H., Kılınç, T. (1989). *Sosyal Psikoloji*, İstanbul Filiz Kitapevi, İstanbul, S:168.
108. Tural, V. (2011). *İlköğretim Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüzyüncü Yıl Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi Dergisi.
109. Türkmen, M. (1987). *Türk Spor Teşkilat Tarihi (1922'ye kadar)*, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Ders Notları, Ankara.
110. Wersch, A.K., Trew, E., Turner, I. (1992). Post-Pri Mary School Pupil's Interest in Physical Education. Age and Gender Differences, *British Journal of Educational Psychology*. 62,1,56-72.
111. Yalçın, H.(2010). *Çocuk Gelişimi*, Nobel Yayın, Ankara;1: 18.

112. Yavuz, K. (1998). *Çocuk ve Din*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul. 71–76.
113. Yavuzer, H. (1982). *Çocuk Psikolojisi I, Duygusal ve Toplumsal Gelişim*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
114. Yenal, T., Çamlıyer, H., Saracaloğlu, A.S (1999). İlk Öğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri ve Yetenekler Üzerine Etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimler Dergisi*, Ankara, IV,(3),15-24.
115. Yeşilyaprak, B.(2011). *Eğitim Psikolojisi*, Pegem Yayıncılık, Ankara: 32-100.
116. Yıldız, A. (2015). *Ebeveynlerin Çocuklarının Beden Eğitimi ve Spor Dersine Katılımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Tokat İli Örneği)*, Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
117. Zekeriya, Ç., Pulur, A. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları*, Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi 25-27 Mayıs, VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı,115-121.
118. Zengin, S. (2013). *Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde Hizmet Alan 12-18 Yaş Arası Erkek Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri ile Benlik Saygılarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

EKLER

EK-1: ANKET FORMU

Sayın öğrenci,

Bu anket, “Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine ilişkin Tutumlarının Araştırılması” adlı bilimsel çalışmada kullanılacaktır. Sizlerin soruları dikkatli ve doğru bir şekilde cevaplamanız, bu araştırmada tutarlı ve geçerli sonuçlar alınmasını sağlayacaktır. Lütfen soruları okuduktan sonra size en uygun gelen seçeneğin üzerini (X) işaretleyiniz. Anketin hiçbir yerine adınızı yazmayınız. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlar için şimdiden teşekkür eder, derslerinizde başarılar dilerim.

Sedat OKUT

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz? ☐ Kız ☐ Erkek
2. Sınıfınız? ☐ 5.sınıf ☐ 6.Sınıf ☐ 7.sınıf ☐ 8.sını
3. Yaşınız?
4. Kaç kardeşiniz var? ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ve üstü
5. Okulunuzun bulunduğu yer? ☐ İl ☐ İlçe
6. Babanızın eğitim durumu nedir?
☐ Okur –Yazar Değil ☐ Okur-Yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite
7. Annenizin eğitim durumu nedir?
☐ Okur –Yazar Değil ☐ Okur-Yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite

8. Babanızın mesleği nedir?

☐ işçi ☐ Memur ☐ Özel Şirkette Çalışıyor ☐ Serbest
Meslek

☐ İşyeri Sahibi ☐ Emekli ☐ İşsiz ☐ Diğer.....

9. Annenizin Çalışıyor mu?

☐ Hayır, Ev hanımı ☐ Evet, Bir işte çalışıyor

10. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır? (Sabit bir aylık geliriniz yoksa ortalama yıllık Gelirinizi 12 aya bölünüz)

☐ 1300 TL ve altı ☐ 1301 -1500 TL ☐ 1501-2000 TL ☐ 2001- 2500 TL
☐ 2501 TL ve üstü

11. Okul dışı boş zamanlarınızda egzersiz veya sporu ne sıklıkla yapıyorsunuz?

☐ Her zaman ☐ Ara sıra ☐ Nadiren ☐ Hiç

12. Bir kulüp de (futbol, basketbol, karate, masa tenisi, güreş, vb.) düzenli olarak spor yapıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Bazen ☐ Hayır

EK-2: ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ İÇİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın öğrenci,

Aşağıdaki tabloda beden eğitimi dersi ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümlenin karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsanız, o cevap seçeneğini (X) işaretleyiniz. **Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur.** Cevap verirken de sadece haftalık ders programınız dâhilindeki beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		1	2	3	4	5
1.	Beden eğitimi derslerini sabırsızlıkla beklerim.	1	2	3	4	5
2.	Beden eğitimi derslerinde kendimi zinde hissederim.	1	2	3	4	5
3.	Beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
4.	Beden eğitimi ders aktivitelerinde iyi duruş alışkanlığı kazanıyorum.	1	2	3	4	5
5.	Beden eğitimi derslerinde karşılaştığımız spor dallarının (voleybol, futbol vs.) saha ölçüleri, araç ve gereçleri ile ilgili bilgiler ilgimi çekiyor.	1	2	3	4	5
6.	Beden eğitimi dersinde karşılaştığımız spor dalları ile ilgili temel becerileri (parmak pas, vs) öğrenmekten zevk alıyorum.	1	2	3	4	5
7.	Beden eğitimi dersleri sayesinde sporun sağlığa ne kadar yararlı olduğunu anlıyorum.	1	2	3	4	5
8.	Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim becerileri okul dışı aktivitelerde de uyguluyorum.	1	2	3	4	5
9.	Beden eğitimi derslerinde temel sağlık kuralları ile ilgili bilgilerim artıyor.	1	2	3	4	5

10.	Beden eğitimi ders etkinlikleri az iletişim kurduğum sınıf arkadaşlarımla iletişimimizi artırıyor.	1	2	3	4	5
11.	Beden eğitimi ders etkinlikleri yakın olduğum arkadaşlarımla samimiyetimizi daha da güçlendiriyor.	1	2	3	4	5
12.	Beden eğitimi ders aktiviteleri kendime güven duymamı sağlıyor.	1	2	3	4	5
13.	Beden eğitimi ders aktivitelerinde arkadaşlarımla dostça oynuyorum.	1	2	3	4	5
14.	Beden eğitimi derslerinin, günlük hayatın düzenine ve kurallarına uymayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
15.	Beden eğitimi dersine katılmaktan zevk duyuyorum.	1	2	3	4	5
16.	Beden eğitimi dersleri sınıf içi etkileşimimizi artırıyor.	1	2	3	4	5
17.	Beden eğitimi dersinde bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
18.	Haftalık beden eğitimi ders saat sayısı daha fazla olmalıdır.	1	2	3	4	5
19.	Beden eğitimi derslerinde genellikle eşofmanlarımızı giyinip hiçbir şey yapmadan tekrar çıkartıyoruz.	1	2	3	4	5
20.	Beden eğitimi dersinde öğrendiğimiz bilgi, beceriler ve aktivitelerin ileriki hayatımızda hiç işimize yaramayacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
21.	Beden eğitimi ders aktiviteleri fiziksel gelişime katkı sağladığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
22.	Beden eğitimi derslerinde rahatlayıp gevşiyorum.	1	2	3	4	5
23.	Beden eğitimi dersleri sayesinde spor dallarını daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.	1	2	3	4	5
24.	Beden eğitimi dersi yaramaz ve tembel öğrencilerin dersidir.	1	2	3	4	5
25.	Beden eğitimi dersi okul programlarından çıkartılmalıdır.	1	2	3	4	5
26.	Beden eğitimi ders aktivitelerine katılmak istemiyorum.	1	2	3	4	5
27.	Beden eğitimi dersleri sayesinde yeteneklerimin farkına varıyorum.	1	2	3	4	5
28.	Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde sağlığını daha iyi koruyorum.	1	2	3	4	5
29.	Üniversiteye giriş sınav kaygısı varken beden eğitimi dersine katılmak beni rahatsız ediyor.	1	2	3	4	5
30.	Beden eğitimi derslerinde çoğunlukla gereksiz bilgi ve beceriler öğreniyoruz.	1	2	3	4	5

31.	Beden eğitimi dersleri insanı okul dışında da egzersiz ve spor yapmaya teşvik ediyor.	1	2	3	4	5
32.	Beden eğitimi derslerinde sinir, kas ve eklem koordinasyonumuzu geliştirici hareketler yapıyoruz.	1	2	3	4	5
33.	Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde zararlı alışkanlıklardan uzak duruyorum.	1	2	3	4	5
34.	Beden eğitimi ders etkinliklerine sadece yüksek not almak için katılıyorum.	1	2	3	4	5
35.	Beden eğitimi ders aktiviteleri öğrencileri okul kurallarını çiğnemeye teşvik ediyor.	1	2	3	4	5

EK 3: MEB İZİN YAZISI

Evrak Tarih ve Sayısı: 07/06/2016-E.9959

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 28814003-302.14.03
Konu : Tez Çalışması

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Muş Valiliğin 01.06.2016 tarih ve 6058621 sayılı " Sedat OKUT " ile ilgili yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Yücel ÜNAL
Rektör Yardımcısı

Ek:Valilik Yazısı (2 Sayfa)

Mevcut Elektronik İmzalar

YÜCEL ÜNAL (Rektörlük - Rektör Yardımcısı) 07/06/2016 09:55

Adres:Erzurum yolu üzeri 4. km Rektörlük Kampüsü Merkez/AĞRI
Telefon:04722159863 Faks:04722151182
e-Posta:gensek@agri.edu.tr Elektronik Ağ:genelsekreterlik.agri.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Mehmet Uz
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Dahili No: 1370

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 06/06/2016-E.3908

T.C.
MUŞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 63326527-480.03-E.6058621
Konu : Sedat OKUT Hk.

01.06.2016

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

İlgi : a)15.02.2016 tarih ve 2255 sayılı yazımız.
b)24/03/2016 tarih ve 3401595 sayılı yazımız.

İlgi sayılı yazınız ile Yüksek Lisans Öğrencisi Sedat OKUT'un Yüksek Lisans Tezini İlimizde uygulama isteğine ilişkin gerekli onay alınmış ve ilgi b) sayılı yazımız ekinde Rektörlüğünüze gönderilmiştir. Ancak alınan onayda Sedat OKUT'un bölümü ve tez konusunun sehven yanlış yazıldığı tespit edilmiş, buna ilişkin düzeltme onayı alınarak yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Cevdet ARSLAN
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

EKLER :
Valilik onayı

Sırtı SAKIYAN
Görevli Eğitimci İmza
02.06.2016

T.C.
MUŞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 63326527-20-E.5916850
Konu : Uygulama İzni Düzeltme Onayı

30/05/2016

VALİLİK MAKAMINA

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörlüğünün Sedat OKUT'un Yüksek Lisans Tez çalışmasını İlimiz merkez ve İlçelerde belirlenecek ilköğretim okullarında 5,6,7 ve 8. Sınıf öğrencilerine uygulama isteği ile ilgili yazıları ile dilekçesine istinaden valilik makamından onay alınmış olup, buna ilişkin yazıları, Tez Çalışması, öğrenciye ait dilekçe ve Müdürlüğümüzce alınan valilik onayı ekte sunulmuştur

Ancak örneği ekte sunulan onayda, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sedat OKUT'un Bölümü sehven **Fen Bilimleri** Enstitüsü olarak yazılmış ve Tez Konusunun ise **"Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine İlişkin tutumlarının Araştırılması (Muş İli Örneği)"** olması gerekirken Sehven **Ortaokul 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi, Ekonomi ve Sosyal Hayat Ünitesinde Dürüstlük Değerinin Kazandırılması** olarak yazılmıştır.

Bu nedenle Ağrı Çeçen Üniversitesinde Yüksek lisans öğrencisi olan Sedat OKUT'un ekli 23/03/2016 tarih ve 3307252 sayılı onayda sehven **Fen Bilimleri** olarak yanlış yazılan Bölümünün, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı olarak düzeltilmesi ve tez konusunun ise **"Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine İlişkin tutumlarının Araştırılması (Muş İli Örneği)"** olarak düzeltilmesi ve Anket tezini ilimiz merkez ve ilçelerde 5,6,7 ile 8. Sınıf öğrencilerine toplamda 800 öğrenciye dersleri aksatmamak şartıyla okul yöneticilerinin gözetiminde uygulaması olarak düzeltilmesi müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Cevdet ARSLAN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
30/05/2016

Zeliha UYAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-4: KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Sedat OKUT

Doğum Yeri : Sarıgöl

Doğum Tarihi : 03/10/1981

Medeni Hali : Bekar

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Uyruğu : TC

E-mail : sedatokut@hotmail.com

Çalıştığı kurum : Muş Alparslan Üniversitesi

EĞİTİM

Lise : Ağrı Naci Gökçe Lisesi (1999-2001)

Lisans : Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Antrenörlük Eğitimi Bölümü (2009-2013)

Yüksek Lisans : Ağrı İbrahim Çeçen üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (2014-2017)